

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

De kwaliteit van de nederlandse overheidsteksten in België

« The King's English is the best English ». Met deze fiere Engelse spreuk is alles gezegd wat het taalgebruik betreft in Groot-Brittannië, waar niet alleen de overheid maar zelfs het Staatshoofd het voorbeeld geven voor een beschaafd en voornaam taalgebruik. Het accent van de heren van de City — ambtenaren, industriëlen, journalisten en politici — vindt navolging in het ganse Commonwealth. Het is dan ook niet moeilijk te begrijpen welke onherstelbare schade het Vlaamse volk op cultureel gebied na 1830 ingevolge de anti-Vlaamse politiek van een verfranst ambtenarenkorps heeft geleden.

Opmerkelijk in dit verband is het feit dat onze Vorsten nooit blijk hebben gegeven van enige vooringenomenheid jegens de taal van hun Vlaamse medeburgers. Er is ook geen enkele aanwijzing dat onze Koningen de verdwijning van de Vlaamse taal zouden hebben nagestreefd, ten einde de politieke eenheid van het jonge koninkrijk door middel van een grotere taalhomogeniteit te verzekeren (1).

Leopold I, die een Duitse prins was, maar wegens zijn langdurig verblijf in Engeland totaal verengelt, heeft in België in 't openbaar alleen Frans gesproken; hij stond echter zeker niet vijandig tegenover onze taal. Meermaals heeft hij verzekerd dat hij het Nederlands machtig was, maar dat hij niet voldoende in de gelegenheid was zich van het Vlaams te bedienen in zijn betrekkingen met zijn omgeving. Bij de inhuldiging van een stapelhuis te Gent in 1856 drukte hij er zijn verwondering over uit dat de herinneringssteen alleen een Frans opschrift droeg. Ook moet worden gewezen op het feit dat Leopold I het instellen van een « Commissie der Vlaamse Grieven » door de toenmalige regering De Decker heeft bevorderd.

Onder het bewind van Leopold II (1865-1908) zijn de eerste taalwetten tot stand gekomen, namelijk de wet van 17 augustus 1873 op het gebruik der talen in gerechtszaken, de wet van 22 mei 1878 op het gebruik van het Nederlands in bestuurszaken, de wet van 15 juni 1882 op het gebruik van het Nederlands in het officieel middelbaar onderwijs en ten slotte de wet van 18 april 1898 die met zoveel reden « Gelijkheidswet » is genoemd. Het is pas op 13 oktober 1887 dat Koning Leopold II te Brussel in de Vlaamse Schouwburg voor de eerste maal een officiële rede in het Nederlands heeft uitgesproken en zulks in antwoord op de welkomrede van de vlaamsgezinde burgemeester

Karel Buls. Dit feit zou een grote weerklink hebben in het ganse land.

Albert I was eigenlijk de eerste Vorst die vloeiend Nederlands sprak, al bediende hij er zich zelden van. Twee mijlpalen in de culturele ontvoogding van het Vlaamse volk kunnen onder zijn bewind worden geciteerd : de vernederlandsing van de Gentse Universiteit door de wet van 5 april 1930 en de belangrijke wet van 14 juli 1932 op het gebruik der talen in bestuurszaken.

Koning Leopold III was de eerste Vorst die er steeds over waakte Nederlands te spreken met zijn Vlaamse medeburgers. Het is onder zijn regering dat zich in het Belgische politieke leven de belangrijke evolutie heeft voltrokken, die zal leiden tot de erkenning van het bestaan binnen het Belgische staatsverband van twee cultuurgemeenschappen. Een mijlpaal in de geschiedenis van het Vlaamse volk blijft de datum van 18 maart 1938 waarop een Koninklijke Vlaamse Akademie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België werd opgericht. De plechtige gemeenschappelijke openingsvergadering van deze Akademie gebeurde op 21 januari 1939 in tegenwoordigheid van de Koning.

Tenslotte moeten we hier het belang onderstrepen van het verheugende feit dat Koning Boudewijn voor zijn Vlaamse medeburgers qua taalgebied in alle opzichten tot voorbeeld kan worden gesteld. Op dit stuk is alleszins sedert 1830 een lange weg afgelegd naar gezonde taalverhoudingen tussen het hoogste overheidsgezag en het land.

Daarmede is echter wat de hoge politieke leiding betreft, lang niet alles gezegd. Klinkt het niet ongehoorlijk dat heden de notulen van de Kabinetsraad en van haast alle minister-comité's — en inzonderheid van het op economisch gebied zo belangrijk Comité voor Economische Coördinatie — alleen in de Franse taal worden gesteld ? Dit wekt des te meer bevreemding, wat de Kabinetsraad betreft, dat over de meest belangrijke cultuuraangelegenheden van het Vlaamse volk in een vreemde taal wordt gediscussieerd en beslist. Zo ook werden wellicht de vraagstukken betreffende de testgebieden en de bevordering van de economische infrastructuur, die voor de Vlaamse provinciën van vitaal belang zijn, in het Frans behandeld door het Comité voor Economische Coördinatie.

Het kan echter niet ontkend worden dat sedert 1830

veel is verwezenlijkt en dat de eerbiediging van het eigen karakter en de eigen taal van de beide taalgemeenschappen een werkelijke vooruitgang vertoont tegenover de toestand die in de 19e eeuw bestond.

Nu ware het verkeerd te denken dat niets meer dient te worden gedaan op het gebied van de taalregeling en dat de tijd gekomen is om bij de pakken te blijven zitten. Het volstaat de redactie van bepaalde officiële teksten na te gaan, om er zich rekenschap van te geven dat er nog veel inspanning en veel tijd zullen vereist zijn vooraleer een degelijke taal in alle overheidsdiensten zal worden gebruikt. De slordige teksten zijn legio; er is geen eenheid in het gebruik van de bestuurstaal door de verschillende rijkdiensten. Het Nederlands in de Belgische overheidsdiensten heeft aan de ene kant behoefte aan een zuivere, verantwoord en eenvormige vakterminologie in de enige betekenis van het woord. Even groot als de behoefte aan goede vaktermen is meer in het algemeen de behoefte aan een rijke, soepele, goed gelede en zoveel mogelijk klassieke ambtelijke taal, waarin die vaktermen pas goed tot hun recht zouden komen. Aan deze behoefte tegemoetkomen is niet alleen een vanzelfsprekende eis voor alwie beschaving op prijs stelt, het is ook meer in het bijzonder een juridische noodzaak, want, zoals de Nederlandse dichter-jurist Jacob Israël de Haan treffend heeft gezegd in zijn academisch proefschrift over Rechtskundige Significa: «Betere taal is beter recht» (2). Men kan dit ook uitbreiden en zeggen: Betere taal is beter bestuur. Op een ander aspect van deze waarheid wees minister L. Moyersoën, toen hij op 1 april 1954, bij de installatie van de Centrale Commissie voor de Nederlandse Rechtstaal en Bestuurstaal in België, onder meer verklaarde: «De eenheid in de rechtstaal en bestuurstaal en de nauwkeurigheid en sierlijkheid waarmede zij gebruikt wordt, zullen vanzelfsprekend de eerbied voor wet en vonnis en de standing van de administratie verhogen».

Op het gebied van het administratief recht bv. staat de Nederlandsschrijvende Belg voor pionierswerk en zo ergens, dan geldt hier de stelling, die Prof. Van Dievoet heeft uiteengezet in zijn toespraak bij de installatie van de zoëven genoemde commissie: dat «onze rechtstaal en bestuurstaal nog in wording» zijn. Wie ze tot volwassenheid wil brengen heeft meer in 't bijzonder met het volgende feit te maken. Het Belgische administratief recht neemt zoniet uitsluitend, dan toch hoofdzakelijk Frankrijk tot voorbeeld, en de verschillen tussen de administratiefrechtelijke begrippen in Frankrijk en Nederland zijn anderzijds zo aanzienlijk, dat terminologische equivalenten in vele gevallen niet voorhanden zijn, zodat het de Vlaming op dit gebied niet steeds mogelijk is aan Nederland de nodige termen te ontlenuen. Zo bijvoorbeeld zijn «excès de pouvoir», «détournement de pouvoir», «acte de gouvernement», «établissement d'intérêt public» en dergelijke meer, typisch Franse begrippen, die de Nederlander vaak niet eens tracht te vertalen maar al dan niet tussen aanhalingstekens overneemt (3).

Zeer betreurenswaardig moet de houding worden genoemd van de overheidspersonen die verantwoordelijk zijn voor de in taalopzicht beschamende Nederlandse tekst van de verslagen van de «Nationale Commissie belast met de studie van de aan België en de overzeese gebieden gestelde problemen betreffende de vooruitgang der Wetenschappen en de weerslag ervan op economisch en sociaal gebied». Deze tekst, die op cultureel gebied zo belangrijk is, moet in het buitenland en o.m. in Nederland bepaald de indruk hebben verwekt dat de Vlaamse intelligentia niet bij machte is zich op een behoorlijke wijze in haar eigen taal uit

te drukken... Men oordele zelf maar aan de hand van de hierna volgende passussen uit bedoelde verslagen:

«En eindelijk stelt de harmonische ontwikkeling van de twee culturele gemeenschappen van het land, het probleem van het voltrekken der linguïstische ont-dubbeling in onze inrichtingen voor hoger onderwijs.» (blz. 33).

«Het moderne leven oriënteert zich naar het concept «Mensenbudget van de Natie», niet alleen functie van de demografische en schoolevolutie, maar van een positieve politiek.» (blz. 35).

«Dergelijke schattingen veronderstellen namelijk provisionele studiën slaande op de volgende kwesties: — noodzakelijkheid het zich vestigen te bevorderen, in Centraal Afrika en elders, van bepaalde bevoegde universitaire en technici. (blz. 36).

«Om die reden is het de staat die in de meeste wetenschappelijk gevorderde landen, het organiseren voorziet der nodige instellingen en het onderzoek op milde wijze financiert.» (blz. 37).

«Het probleem bestaat in het redelijk vastleggen van het inkomstenplafond der gezinnen (rekening gehouden met hun samenstelling) beneden hetwelk het deze onmogelijk is tussen te komen in hogeschoolstudiekosten.» (blz. 67).

«Ze verkregen geen toelating in 1930, en hoewel de heer Minister van Kunsten en Wetenschappen, in principe haar recht had erkend, werd aanvraag als telatkomend beschouwd.» (blz. 156).

«De regeling van de toelagen die ze sinds 1949 genieten zou moeten herzien en ze opnemen onder de gezamenlijke gesubventioneerde inrichtingen voor hoger onderwijs. (blz. 106).

«Overwegende dat, inzake de ontoereikendheid van de van kracht zijnde beschikkingen bijdraagt tot het belemmeren van de aanwerving — die zou moeten beschouwd als zijnde van prioritair belang — van universitaire assistenten en van wetenschappelijke navorsers; (blz. 399).

«Beveelt de Regering aan:

1) Te adopteren, van nu af aan, het principe van de instelling van een regime van maatschappelijke zekerheid, aangepast aan de specifieke behoeften van de studenten;

2) Voor te leggen de kwestie en het dossier aan bevoegde technische organismen, met het oog op het opmaken van de, tot een zo spoedig mogelijke toepassing, nodige beschikkingen.» (blz. 403)...

Men vraagt zich verbijsterd af hoe de Vlaamse wetenschapsmensen die in deze Commissie zitting hadden, zo lichtvaardig hebben kunnen zijn om hun naam te verbinden aan een in een dergelijke taal gesteld verslag.

Onlangs nog werd tijdens de Academische Zitting naar aanleiding van de plechtige herdenking van de gelijkheidswet van 1898 en van de vernederlandsing van onze wetgeving door Prof. Van Dievoet gewezen op de meest schreeuwerde tekortkomingen wat de Nederlandse overheidsteksten in België betreft. Heden ten dage nog is er geen officiële vertaling van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, met het gevolg dat onze hoven en rechtbanken zich bedienen van verschillende wetteksten, die weliswaar door verdienstelijke juristen werden opgesteld, maar die niettemin alle officiële waarde ontberen. Naar het schijnt wordt er sedert vele jaren in het Departement van Justitie gewerkt aan de vertaling van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering. Evenmin is er voor belangrijke delen van het wetboek van koophandel een officiële Nederlandse tekst voorhanden. Wel bestaat er

een verdienstelijke vertaling van raadsheer De Beus.

In dit verband echter is er eindelijk reden tot grote vreugde. De officiële Nederlandse tekst van de Grondwet werd reeds goedgekeurd door de Kamer van Volksvertegenwoordigers en is thans in behandeling bij de Senaat, terwijl een door de Wetboekencommissie opgemaakte tekst van het burgerlijk wetboek aan Prof. Merchiers Minister van Justitie, werd overhandigd door Prof. Van Dievoet en Prof. Vranckx, Voorzitter en Ondervoorzitter van deze Commissie. Laten we hopen dat het Parlement spoed zal maken met de bekrachtiging van deze tekst waarop het Vlaamse volk sedert meer dan een eeuw wacht. Tevens maakt deze encyclopedische prestatie van de Wetboekcommissie een merkwaardige bijdragen uit voor de Vlaamse rechtswetenschap.

Ook staat het vast dat sedert de instelling van de Raad van State, inzonderheid door het feit dat alle ontwerpen van organieke wetten en besluiten aan de afdeling wetgeving worden voorgelegd, de kwaliteit van de Nederlandse teksten er fel is op vooruitgegaan. In dit verband acht ik het mijn plicht te wijzen op de gans bijzondere verdiensten, die de Dienst voor Overeenstemming der teksten bij de Raad van State door zijn uitzonderlijke prestatie op het gebied van de Nederlandse rechts- en bestuurstaal heeft verworven. Ik heb van nabij als Auditeur bij de Raad van State, en van in den beginne, de schier onoverkomelijke moeilijkheden gezien waarvoor deze dienst werd geplaatst, ingevolge de gebrekkige redactie van de honderden ontwerpen van wetten en besluiten die jaarlijks aan de afdeling wetgeving worden voorgelegd. Het zijn de leden van de Dienst die hebben moeten instaan voor de kwaliteit van de Nederlandse teksten waarover de Raad adviseerde. Zij hebben waar pionierswerk verricht. We maken dan ook van de gelegenheid gebruik om er onze verwondering over uit te drukken dat een zo belangrijke dienst zelfs niet eens in de wet tot instelling van de Raad van State wordt vermeld naast het Coördinatiebureau, dat belast is met het aanleggen en bijhouden van documentatie op wetgevend gebied.

Anderzijds kan hier de vraag worden gesteld in hoever op dit gebied geen overleg met Nederland nodig is, ten einde de meeste overeenkomst te bereiken wat de terminologie van de overheidsteksten betreft. Welke gelukkige resultaten daarmee kunnen worden bereikt, blijkt overduidelijk uit het Sociaalrechtelijk Woordenboek, dat in gemeen overleg tussen Nederland en België is tot stand gekomen.

Ten slotte rijst de vraag naar de maatregelen, die door de Regering kunnen worden genomen om de aan gang zijnde evolutie naar een behoorlijk taalgebruik in de overheidsdiensten te bespoedigen.

Hier kan dan vooreerst de bedenking worden gemaakt dat het vastleggen van de Nederlandse versie van talrijke wetteksten misschien beter zou worden opgedragen aan een vaste werkgroep, met deze taak belast, en onder controle van de Wetboekencommissie. Daar waar een Commissie uiteraard vrij langzaam vordert zal een kleine dynamische ploeg, die zich uitsluitend aan die taak wijdt, veel vlugger haar werkzaamheden tot een goed einde kunnen brengen. De Minister belast met de bestuurshervorming zou hier dadelijk de

nodige maatregelen kunnen treffen, zulks in overleg met de hoger vermelde Commissie en in samenwerking met de Dienst voor Overeenstemming der Teksten bij de Raad van State.

Op departementeel vlak gaat onze belangstelling vanzelfsprekend naar de bestuurspositie van de «vertalers» in overheidsdienst, die vaak met algehele miskenning van hun verdiensten en met bespottelijk beperkte loopbaanmogelijkheden er jarenlang toch in geslaagd zijn de schijn van hun departement op taalg gebied te redden. Daarom ook zijn we de mening toegedaan dat alle hervormingen ter verbetering van de kwaliteit van de Nederlandse overheidsteksten in België op het vlak van de taaldiensten van wal moeten steken. We geven dan ook de Minister met de bestuurshervorming belast in overweging aan alle taalamttenaren een doorlopende loopbaan te waarborgen in hun dienst. Aldus zou een einde worden gemaakt aan een schreeuwende onrechtvaardigheid. Het mag niet meer zijn dat de hoofdvertaler het maar tot de graad van adjunct-adviseur kan brengen. Per Departement zou er één Taalbureau bestaan, dat in veel nauwer contact met de overige diensten van het departement zou moeten werken, en door hen voor taalaangelegenheden verplicht geraadpleegd zou moeten worden. Een dergelijk bureau zou natuurlijk ambtenaren van beide taalrollen tellen.

Ook zou bij rondschrijven vanwege de Minister met de bestuurshervorming belast aan alle diensten de verplichting worden opgelegd dat voortaan alleen naar de moedertaal mag worden vertaald, zoals overigens in alle internationale instellingen het geval is. Het volstaat hiervoor het rondschrijven aan te vullen dat in mei 1959 door de toenmalige Eerste Minister Van Acker, aan alle Ministers werd gericht betreffende de kwaliteit van de bestuursteksten.

De dienst voor Overeenstemming der Teksten bij de Raad van State nu zou moeten worden uitgebouwd, ten einde hem in staat te stellen in nauwe verbinding te werken met de taaldiensten van Parlement en departementen, zulks in overleg met de twee thans bestaande Commissies: de Wetboekcommissie en de Centrale Commissie.

Tenslotte moeten we wijzen op de gelukkige evolutie in de meest gezagvolle instellingen als het Parlement en de Academiën, waar men door het gebruik van de simultaanvertaling beide landstalen op een voet van gelijkheid heeft geplaatst. We spreken dan ook de hoop uit dat dit stelsel op ruime schaal navolging moge vinden.

R. SENELLE,
Docent aan de

Rijksuniversiteit te Gent

(1) Zie Paul Fredericq - Schets eener geschiedenis der Vlaamse Beweging - Gent, 1906, blz. 204-206. — J. Wils, De Vlaamse Beweging tot 1914 - Standaard 1955.

(2) Jacob Israël de Haan, *Rechtskundige Significa en hare toepassing op de begrippen «Aansprakelijk, Verantwoordelijk, Toerekeningsvatbaar»*, Amsterdam, W. Versluys 1916, p. 8.

(3) Zie daarover o.m. het hoofdstuk «Enkele hoofdpunten van de Franse leer omtrent het wezen van het administratief recht» in Mr Ir M.M. van Praag, *Algemeen Nederlands Administratief Recht*, 's Gravenhage, A. Jongbloed & Zoon, 1950, p. 317-320.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

De nadere begripsbepaling van de arbeidsovereenkomst voor dienstboden en de arbeidsovereenkomst in een familieonderneming.

Een wetsontwerp van 26 augustus 1959 (Kamer - Dokument 327 nr 1) heeft hoofdzakelijk voor doel het juridisch begrip van de arbeidsovereenkomst voor dienstboden en van de arbeidsovereenkomst in een familieonderneming, in het kader van de wetgeving op de rijksmaatschappelijke zekerheid, bij de wet nader te bepalen.

Artikel 2 van de besluitwet van 28 december 1944 bepaalt het toepassingsgebied van de wetgeving op de rijksmaatschappelijke zekerheid. In principe vallen alle arbeiders en bedienden, verbonden door een contract van dienstverhuring, onder toepassing van de maatschappelijke zekerheid. Nochtans werd in 1944 de toepassing van de besluitwet beperkt tot de arbeiders en bedienden wier dienstverhuringcontract geen bijzondere eigenschappen heeft, tot de arbeiders en bedienden wier contract een normaal karakter van dienstverhuring vertoont. De besluitwet werd niet toepasselijk verklaard op de arbeiders en bedienden wier contract door bijzondere eigenschappen gekenschetst wordt, als daar zijn de landbouwers, het huispersoneel, de thuisarbeiders, de arbeiders in de zeevisserij enz. Voor al deze categorieën van arbeiders zou de besluitwet slechts toepasselijk worden na het verschijnen van koninklijke besluiten, die terzelfdertijd afwijkingen zouden kunnen voorzien aan de algemene bepalingen van de wetgeving op de rijksmaatschappelijke zekerheid, wegens de bijzondere eigenschappen van het contract van dienstverhuring van deze categorieën arbeiders. Sedertdien zijn verscheidene besluiten verschenen, waarbij arbeiders die door een contract van dienstverhuring met bijzondere eigenschappen verbonden zijn, zoals de thuisarbeiders en de arbeiders die onder de vorm van foioen betaald worden, aan de maatschappelijke zekerheid onderworpen worden.

Andere koninklijke besluiten hebben een of andere sector van de rijksmaatschappelijke zekerheid van toepassing gemaakt op een bijzondere categorie arbeiders. Bij voorbeeld, de arbeiders door een dienstbodencontract verbonden, zijn aan het pensioenstelsel onderworpen geworden.

Maar bij de toepassing van de wetgeving op de maatschappelijke zekerheid op bijzondere categorieën arbeiders, hebben sommige begrippen, zoals de arbeidsovereenkomst voor dienstboden en de arbeidsovereenkomst in een familieonderneming tot zeer verscheidene interpretaties aanleiding gegeven en tot tal van betwistingen geleid. Daarom wordt in het wetsontwerp van 26 augustus 1959 getracht, in de besluitwet op de rijksmaatschappelijke zekerheid deze begrippen nader te omschrijven, zodanig dat de draagwijdte van de betrokken begrippen goed is vastgelegd, zowel in het belang van de patroons als van de werknemers.

De arbeidsovereenkomst voor dienstboden.

Het wetsontwerp formuleert aldus de arbeidsovereenkomst voor dienstboden: het is een overeenkomst « waarbij de arbeider zich verbindt tegen loon, onder » gezag, leiding en toezicht van de werkgever voornamelijk huishoudelijke arbeid van lichamelijke aard te verrichten in verband met de huishouding van de werkgever of diens gezin ».

In zijn advies op het wetsontwerp (blz. 5 van het Kamerdocument 327) merkt de Raad van State terecht op dat het wetsontwerp voor doel heeft als dienstboden

niet te beschouwen, de personen die arbeid verrichten ten behoeve van de organen van een rechtspersoon en voor het onderhoud van de zetel van die rechtspersoon, evenmin als de personen die hoofdzakelijk instaan voor het onderhoud van de gemeenschappelijke vertrekken van een wooncomplex. Ingevolge de interpretatie van het Hof van Cassatie is men immers op weg om ook deze personen als dienstboden te beschouwen.

Het Hof van Verbreking besliste in een arrest van 31 oktober 1958 (Tijdschrift voor Sociaal Recht 1959 n° 1 blz. 9) « Lorsqu'un travailleur est au service d'une » personne physique, il y a lieu pour déterminer s'il » est locateur de services domestiques ou ouvriers, de » rechercher s'il fournit ou non ses prestations pour la » maison ou le ménage du maître; lorsque le » maître est une personne morale, dont l'activité exclut » un but de lucre, le travailleur a qualité de locateur » de services domestiques quand il fournit ses presta- » tions en vue de la commodité de la personne des or- » ganes de l'être moral et de l'entretien à cette fin » du siège de celui-ci ». Het Hof van Cassatie besliste in dezelfde zin in een tweede arrest van 14 november 1958 (J.T. 1959 - 22 maart, blz. 204).

Het Hof van Cassatie had tot nog toe zich alleen uit te spreken in verband met de vereniging zonder winstgevend doel. Uit de motivering van het arrest mag nochtans niet afgeleid worden, zoals M.T. het doet in zijn nota op het tweede arrest (zelfde ref.), dat het Hof geen dienstbodencontract zou aanvaarden wanneer het bv. zou te beslissen hebben in verband met een handelsvennootschap. Het is aan het arrest een draagwijdte geven die het niet heeft. En wat de grond betreft, stellen wij vast dat in beide gevallen rechtsverhoudingen ontstaan tussen een fysische en een morele persoon, en zowel voor de morele persoon met handelskarakter als voor de morele persoon zonder winstgevend doel kan een fysische persoon « fournir ses prestations en vue de la commodité de la personne des organes de l'être moral et de l'entretien à cette fin du siège de celui-ci ».

Het juridisch begrip « dienstbodencontract » dreigt dus zo elastisch te worden dat het gevaar loopt volledig af te wijken van en vreemd te worden aan de oorspronkelijke realiteit van de arbeidsovereenkomst voor dienstboden, waarvan het juridisch begrip nochtans alleen de spiegel mag zijn.

Vermits in het wetsontwerp de arbeidsovereenkomst voor dienstboden huishoudelijke arbeid van lichamelijke aard in verband met de huishouding van de werkgever of diens gezin — in het Frans, le ménage de l'employeur — veronderstelt, zou men de wettekst geweld moeten aandoen en hem interpreteren tegen alle gezond verstand in om de werknemers die ten dienste staan van een rechtspersoon en ten behoeve van de organen van die rechtspersoon de gebouwen van de zetel van de rechtspersoon onderhouden, voor de toepassing van de rijksmaatschappelijke zekerheid in het vervolg nog als dienstpersoneel te kunnen beschouwen.

De Raad van State merkt in zijn advies eveneens terecht op (zelfde ref.) dat het wetsontwerp ook voor doel heeft de personen die voornamelijk — principalement — instaan voor het onderhoud van de gemeenschappelijke vertrekken van een wooncomplex niet meer onder de dienstboden te rekenen.

In 1954 reeds heeft het Hof van Cassatie beslist

« qu'il faut entendre par service domestique, conformément au sens usuel des termes, le service du ménage et de la maison du maître, ... que, pour qu'il y ait service de la maison du maître, il n'est point requis que les prestations soient effectuées dans un immeuble ou une partie d'immeuble dont un seul maître a la jouissance exclusive, — ... que le caractère de service n'est point modifié lorsque les prestations sont fournies *principalement* ou *accessoirement* dans les locaux dont plusieurs copropriétaires ont ensemble la jouissance; que... des parties d'un immeuble ne cessent pas d'être des parties d'une habitation privée parce qu'elles sont communes à plusieurs occupants de l'immeuble » (Cassatie 10 juni 1954. Pas. 1954 I blz. 865). Met andere woorden, het Hof van Cassatie aanvaardt dat het mogelijk is voor een werknemer onder dienstbodencontract te werken ook wanneer hij *hoofdzakelijk* voor het onderhoud van de gemeenschappelijke vertrekken van een wooncomplex instaat.

Verwijzend naar het arrest van het Hof van Cassatie, voor zoveel het Hof het dienstbodencontract bepaalt als « service du ménage et de la maison du maître » hebben wij, in een geval waar de persoon, die de conciërge aangeworven had, eigenaar was van het wooncomplex maar dit zelf niet bewoonde, voor de vrederechter van St. Joost een vonnis bekomen, waarbij de werknemer niet beschouwd wordt onder dienstbodencontract te werken. « Si la conciërge, aldus het vonnis, est engagée par le propriétaire (die het wooncomplex niet bewoont) elle n'est cependant pas à son service » nie au service de la « maison »; qu'elle habite il est vrai un immeuble appartenant au propriétaire mais que le mot « maison » doit être interprété restrictivement et être compris dans le sens de l'immeuble occupé « personnellement par le patron » (vonnis van 28 januari 1958, R.M.Z. t/ Lauwereyns; niet uitgegeven).

Bijgevolg, ingeval de eigenaar van een wooncomplex dit laatste zelf niet bewoont, wordt de conciërge die hij aangeworven heeft voor dit wooncomplex, volgens de huidige rechtspraak niet beschouwd onder dienstbodencontract te werken. Maar zohaast de eigenaar zelf het wooncomplex bewoont wordt de conciërge die hij aangeworven heeft en die zelfs hoofdzakelijk de gemeenschappelijke vertrekken van het wooncomplex onderhoudt en slechts *bijkomstig de huishouding* van de eigenaar of diens gezin verzorgt, beschouwd onder dienstbodencontract te arbeiden.

Ingevolge de huidige rechtspraak kan dezelfde toestand zich voordoen tussen een hoofdhuurder in een wooncomplex en de conciërge die hij aangeworven heeft voor hetzelfde wooncomplex.

Volgens het wetsontwerp zou er alleen nog een arbeidsovereenkomst voor dienstboden bestaan wanneer de werknemer *voornamelijk* huishoudelijke arbeid van lichamelijke aard verricht in verband met de huishouding van de werkgever of diens gezin. Indien de werknemer aangeworven door de eigenaar of de hoofdhuurder van een wooncomplex, *voornamelijk* arbeid van lichamelijke aard verricht in verband met de huishouding van de eigenaar die het wooncomplex zelf bewoont, of van de hoofdhuurder van de building, wordt hij dus beschouwd een dienstbodencontract te hebben. Vermits het alleen hoofdzakelijk is dat de werknemer voor de huishouding van de eigenaar of de hoofdhuurder moet zorgen, wil dit zeggen dat hij daarbij nog bijkomstig voor het onderhoud van de gemeenschappelijke vertrekken van het wooncomplex mag instaan en toch ook beschouwd wordt een dienstbodencontract te hebben. Maar wil dit ook niet

zeggen dat het dienstbodencontract ook geldt voor de arbeid die de werknemer bijkomstig verricht voor het onderhoud van het wooncomplex? De vraag moet zelfs getransposeerd worden op het algemeen plan. Een werknemer die voornamelijk huishoudelijke arbeid van lichamelijke aard verricht in het huishouden van de werkgever of diens gezin, heeft volgens het wetsontwerp een dienstbodencontract. Heeft dit dienstbodencontract ook betrekking op gelijk welk ander werk dat de werknemer mogelijk bijkomstig verricht, hetzij bij de werkgever met wie hij een dienstbodencontract heeft, hetzij bij een ander persoon? Deze toestanden kunnen immers, in het kader van de begripsbepaling in het wetsontwerp, verondersteld worden.

Naar onze mening moet onderscheid gemaakt worden.

Wij vermoeden dat het de bedoeling is de arbeid die bijkomstig verricht wordt, in de hoofdzakelijke arbeid verricht onder dienstbodencontract te begrijpen, wanneer het werk dat bijkomstig gedaan wordt een gelijkaardig werk is, en een soort verlengstuk is van de huishoudelijke arbeid van lichamelijke aard, die voornamelijk verricht wordt in het gezin van de werkgever. In die zin zou het bijkomstig werk dat bestaat in het kuisen en onderhouden van de gemeenschappelijke vertrekken van een wooncomplex gedekt zijn door het dienstbodencontract. Dit zou ook het geval zijn voor het onderhoud van de professionele vertrekken van de advocaat, de geneesheer en andere vrije beroepen, ten minste voor zoveel zij hun kabinet in hun privé woning hebben.

Maar hetzelfde kan niet gezegd worden van alle andere arbeid die, in het kader van de begripsbepaling in het wetsontwerp, kan verondersteld worden bijkomstig te worden verricht aan de huishoudelijke arbeid die voornamelijk wordt verricht. Aangenomen dat een vrouw voornamelijk huishoudelijke arbeid van lichamelijke aard verricht in het gezin van haar werkgever, maar daarnaast bv. 3 uur per dag in het confectieatelier van haar patroon als naaister werkt, kan dit laatste, bijkomstig werk toch niet gedekt worden door het dienstbodencontract.

De begripsbepaling in het ontwerp laat zelfs bijkomstige arbeid bij derde personen veronderstellen.

Wanneer een arbeider voornamelijk huishoudelijke arbeid verricht van lichamelijke aard in het huishouden van een werkgever X, heeft hij, volgens de begripsbepaling in het wetsontwerp, een dienstbodencontract. Doch in het kader van deze begripsbepaling, belet niets deze arbeider, naast en bijkomstig aan de huishoudelijke arbeid die hij hoofdzakelijk verricht bij de werkgever X, nog gelijk welk ander werk voor een werkgever Z uit te voeren. Dit laatste arbeidscontract is vanzelfsprekend volledig vreemd aan het dienstbodencontract met de eerste werkgever.

Wanneer het duidelijk is dat in beide laatste gevallen het bijkomstig werk niet kan gedekt zijn door het dienstbodencontract, valt het meteen op dat deze toestanden zelfs in strijd zijn met de realiteit van de dienstbodenovereenkomst. En toch kunnen deze toestanden geschapen worden wanneer het juridisch begrip van het dienstbodencontract zou vastgelegd worden, zoals dit in het wetsontwerp wordt voorgesteld.

Het gebeurt ook veelal dat werknemers gedurende enkele uren van de dag huishoudelijke arbeid verrichten in de voorwaarden van de begripsbepaling die hieraan gegeven wordt in het wetsontwerp en voor het overige van de dag door geen dienstverhuuringscontract verbonden zijn. Iemand verricht bv. 4.30 uur

per dag huishoudelijke arbeid van lichamelijke aard in de huishouding van een persoon en dit onder zijn gezag, leiding en toezicht; voor het overige van de dag werkt deze werknemer niet onder dienstverhuuringscontract. Het is de toestand van vele werkvrouwen. Is het de bedoeling deze werknemers in de categorie van de werknemers die arbeiden onder dienstbodencontract te rangschikken? Wij vermoeden het tegenovergestelde.

Om de toestanden te voorkomen die wij komen te schetsen, en waardoor de realiteit van de dienstbode-overeenkomst te loor gaat, doch die zich kunnen voordoen in het kader van de begripsbepaling van het dienstbodecontract zoals deze geformuleerd is in het wetsontwerp, ware het beter de begripsbepaling nauwkeuriger te omschrijven. In de begripsbepaling van het dienstbodecontract zou kunnen ingelast worden, dat de bijkomstige arbeid van dezelfde aard moet zijn als de huishoudelijke arbeid en dat deze bijkomstige arbeid alleen mag verricht worden voor dezelfde werkgever voor wie voornamelijk huishoudelijke arbeid gepresteerd wordt. Daarbij zou het goed zijn in de begripsbepaling ook het criterium van het genieten van kost en inwoon bij de werkgever in te schakelen. In de wetgeving op de kinderbijslag is voor de bepaling van dienstbode met dit criterium rekening gehouden (artikel 13 van de samengeordende wetten op de kinderbijslag voor loontrekkenden). Het is ook een van de elementen die in de werkelijkheid de dienstbodeovereenkomst mede definiëren.

* * *

In verband met de arbeidsovereenkomst voor dienstbode omschreven in het wetsontwerp rijst ook een vraag die misschien meer het opstel van het wetsontwerp aanbelangt, doch die wanneer zij niet duidelijk beantwoord wordt, onmiddellijk betwistingen zal voor gevolg hebben.

Paragraaf 3 van artikel 1 van het wetsontwerp voorziet in alinea 1 dat de besluitwet van 1944 op de rijksmaatschappelijke zekerheid eerst van toepassing wordt, o.m. op de personen verbonden door een arbeidsovereenkomst voor dienstbode of door een arbeidsovereenkomst in een familieonderneming, nadat een koninklijk besluit de besluitwet op hen van toepassing heeft verklaard.

In dezelfde par. 3, tweede alinea, wordt gezegd dat de personen die in de gebruikelijke taal wellicht dienstbode genoemd worden doch die niet verbonden zijn door de arbeidsovereenkomst voor dienstbode zoals deze omschreven is in het ontwerp, geacht worden verbonden te zijn door een gewone arbeidsovereenkomst voor werklieden. Hiermede worden voorzeker bedoeld de arbeidsovereenkomsten die vroeger, ingevolge de rechtspraak die wij behandeld hebben, als dienstbodecontracten aanzien werden, doch die thans ingevolge de wettelijke nauwkeurige bepaling van het dienstbodecontract, niet meer als een arbeidsovereenkomst voor dienstbode kunnen beschouwd worden.

In de laatste alinea van dezelfde paragraaf 3 eindelijk wordt bepaald dat de Koning, voor de werknemers en werkgevers verbonden door een « *in deze paragraaf* » genoemde arbeidsovereenkomst, voorschriften kan uitvaardigen die afwijken van de algemene reglementering op de rijksmaatschappelijke zekerheid. Zoals deze laatste alinea opgesteld is heeft zij betrekking zowel op alinea 2 van de paragraaf d.w.z. de arbeidsovereenkomsten van de personen die het ontwerp opzettelijk van de arbeidsovereenkomsten voor dienstbode wil uitsluiten en als gewone arbeids-

overeenkomsten wil aanzien, als op de arbeidsovereenkomsten vermeld in alinea 1 van de paragraaf d.w.z. de arbeidsovereenkomsten die het ontwerp werkelijk als arbeidsovereenkomsten voor dienstbode wil bestempelen.

Het is voorzeker niet de bedoeling bij koninklijk besluit afwijkingen van de algemene regelen op de R.M.Z. te voorzien voor de arbeidsovereenkomsten die het ontwerp opzettelijk van de arbeidsovereenkomsten voor dienstbode wil uitsluiten.

Het tegendeel wordt eerder nagestreefd, namelijk, zoals al. 2 het woordelijk zegt, deze overeenkomsten als gewone arbeidsovereenkomsten te aanzien d.w.z. arbeidsovereenkomsten waarop de gewone regelen van de R.M.Z. van toepassing zijn.

Om de verwarring uit de weg te ruimen moet alinea 3 verbeterd worden en als volgt opgesteld worden: de Koning kan voor de werknemers en de werkgevers verbonden door een in *alinea 1* van deze paragraaf genoemde arbeidsovereenkomsten, afwijkende voorschriften uitvaardigen...

De arbeidsovereenkomst in een familieonderneming.

Als arbeidsovereenkomst in een familieonderneming wordt in het wetsontwerp beschouwd, de arbeidsovereenkomst aangegaan tussen personen die werkzaam zijn in een familieonderneming waar gewoonlijk alleen bloedverwanten, aanverwanten of pleegkinderen arbeid verrichten onder het uitsluitend gezag van de vader of de voogd.

Het Hof van Cassatie beschouwt als arbeidsovereenkomst in een familieonderneming, het arbeidscontract dat voorkomt in « de onderneming waaraan » enkel personen als werknemers en werkgevers deel » nemen die, om reden van nauwe bloed- of aanver » wantschap en van de gemeenschap van belangen, » verbonden zijn door een overeenkomst waarvan het » hoofdvoorwerp niet een arbeidsprestatie tegen een » bedongen loon is. » (Cassatie 22 april 1955 - Rechtskundig weekblad 1955-1956, kolom 885; Cassatie 22 maart 1957 - Rechtskundig Weekblad 1957-1958, kolom 644).

Het Hof van Verbreking wil hier niet zeggen dat de overeenkomst niet zou strekken tot het verrichten van arbeid tegen loon, zoals de Raad van State het verkeerdelijk meent in zijn advies op het wetsontwerp (Kamer document n° 327, blz. 6), maar dat het loon eerder ondergeschikt is aan de gemeenschappelijke belangen, waardoor de verscheidene personen in de familieonderneming verbonden zijn. Wanneer het Hof van Cassatie spreekt van een overeenkomst waarvan het hoofdvoorwerp niet een arbeidsprestatie tegen een bedongen loon is, is het alleen een bevestiging van de essentie van de familieonderneming namelijk de overeenkomst die ontstaat hoofdzakelijk om reden van de bloed- of aanverwantschap en daarmede verstrendeld de gemeenschap van belangen.

Het ware zeker goed in de begripsbepaling van de arbeidsovereenkomst in een familieonderneming ook het criterium van de gemeenschap van belangen uitdrukkelijk op te nemen.

Het is zeer moeilijk in een familieonderneming na te gaan of er werkelijk een arbeidsovereenkomst is in de gewone betekenis. De ondervinding heeft geleerd dat de bloed- en aanverwanten die in een familieonderneming werken, gewoonlijk gewagen van een arbeidsovereenkomst of integendeel beweren dat deze niet bestaat naargelang hun belangen hiermede gediend zijn. Wanneer een belanghebbende veel kinderen heeft en bijgevolg van een hoog bedrag aan kinderbij-

slag kan genieten op grond van de wetgeving betreffende de kinderbijslag voor loontrekkenden, zal hij beweren onder arbeidscontract te werken. Integendeel wanneer hij geen kinderen heeft zal hij beweren bv. onder aannemingscontract of onder feitelijke vennootschap te werken om aldus de lasten van de rijksmaatschappelijke zekerheid niet te moeten dragen.

De voorgestelde begripsomschrijving van de arbeidsovereenkomst in een familieonderneming, zelfs nog verbeterd en aangevuld met de criteria aanvaard door het Hof van Cassatie, kan aan deze wantoestanden slechts weinig verbetering brengen. Of gaat men bv. een gehulwde zoon die samen en alleen met zijn ouders op de hoeve werkt in elk geval aanzien als onder arbeidsovereenkomst te arbeiden?

In de begripsbepaling in het wetsontwerp wordt alleen gesproken van een arbeidsovereenkomst onder het uitsluitend gezag van de vader, de moeder of de voogd; er wordt geen gewag gemaakt van de leiding en het toezicht. Het zijn nochtans drie essentiële elementen waaraan de arbeidsovereenkomst kan erkend worden.

Wat de bloed- en aanverwanten betreft zou in de tekst ook nader moeten bepaald worden tot welke graad de bloed- en aanverwantschap erkend wordt in de begripsbepaling van de familieonderneming.

Maar dat zijn nog de minste moeilijkheden. Doch om het niet aan de willekeur van de belanghebbenden over te laten om vast te stellen of zij werkelijk in een familieonderneming arbeider in de betekenis zoals het wetsontwerp het bepaalt, zou het beter zijn de arbeidsovereenkomst in een familieonderneming alleen te erkennen wanneer zij aan strikt nauwkeurige voorwaarden voldoet.

In de gecoördineerde wetten op de kinderbijslag voor de loontrekkende arbeiders wordt een arbeidsovereenkomst in een familieonderneming slechts aanvaard wanneer zij aan de volgende voorwaarden beantwoordt (artikel 7 en 8).

In principe wordt geen arbeidsovereenkomst in een familieonderneming erkend wanneer de bloed- en aanverwanten tot de derde graad inbegrepen, in hetzelfde huis wonen en één en hetzelfde huishouden vormen.

Een arbeidsovereenkomst in een familieonderneming wordt in principe ook niet erkend wanneer de bloed- en aanverwanten tot de derde graad inbegrepen, de familieonderneming in onverdeeldheid bezitten, alsook wanneer de uitbater van de familieonderneming alleen maar geholpen is door zijn enige zoon of zijn enige dochter of hun respectieve echtgenoot.

Buiten deze gevallen wordt een arbeidsovereenkomst in een familieonderneming erkend wanneer de overeenkomst aan de volgende voorwaarden voldoet :

a) de arbeidsovereenkomst moet schriftelijk aangegaan zijn en de geschreven overeenkomst moet nauwkeurig de aard bepalen van het contract, de aard van het werk en van de te leveren prestaties, alsook de natuur en het bedrag van het loon;

b) het loon moet minstens zo hoog zijn als het loon dat in de streek betaald wordt voor de arbeid, zoals deze in het geschreven contract is bepaald;

c) de persoon in de familieonderneming die optreedt

als werkgever en hij die optreedt als werknemer, moeten de wetgeving op de maatschappelijke zekerheid en de arbeids- en sociale wetgeving in haar geheel naleven;

d) het bestaan van een vereniging van familiale aard tussen de belanghebbende personen mag noch expliciet noch impliciet uit een of ander document of geschrift blijken d.w.z. dat het werkelijk bestaan van een arbeidsovereenkomst door niets mag tegengesproken worden;

e) de persoon die optreedt als werkgever in de familieonderneming, moet regelmatig al de verplichtingen vervullen die hem in deze hoedanigheid eventueel opgelegd zijn door het handelswetboek, de wetgeving op het handelsregister en de fiscale wetgeving.

De wetgeving op de kinderbijslag voegt er nog aan toe dat de uitvoering van de arbeidsovereenkomst werkelijk moet kunnen gecontroleerd worden en dat de partijen aan de gemandateerde controleurs de toelating moeten verlenen om na te gaan of zij geen gemeenschappelijk huishouden vormen.

Met uitzondering van deze twee laatste voorwaarden, menen wij dat het beter zou zijn in de wet uitdrukkelijk te bepalen dat de arbeidsovereenkomst in de familieonderneming aan de voorgaande voorwaarden moet voldoen om als arbeidsovereenkomst erkend te worden.

In die omstandigheden zou het moeilijk worden voor de belanghebbenden de begripsbepaling te omzeilen. Het is ten andere om deze reden dat men in de wetgeving op de kinderbijslag een zo nauwkeurige begripsbepaling van de arbeidsovereenkomst in een familieonderneming heeft ingelast.

Ten slotte vestigen wij er de aandacht op dat de arbeidsovereenkomst in een familieonderneming in het wetsontwerp aanvaard wordt wanneer « *gewoonlijk* » alleen bloedverwanten enz. . . in de familieonderneming arbeid verrichten. Het is dus niet uitgesloten dat derde personen d.w.z. noch bloed- of aanverwanten tot een bepaalde graad, noch pleegkinderen, in de onderneming arbeiden. Het is ongetwijfeld nochtans de bedoeling dat de arbeid van de derde personen bijkomstig en tijdelijk of onregelmatig moet zijn. Met andere woorden er mag alleen beroep gedaan worden op de arbeid van derde personen bv. in de volle oogst, in geval van onvoorziene omstandigheden bv. de ziekte van een lid van de familieonderneming, en in gevallen van overmacht enz.

Er is een strekking geweest om de familieonderneming niet meer te erkennen van zodra een derde persoon in de onderneming werkt. Aldus werd een onderneming nu eens als familieonderneming dan weer niet als familieonderneming beschouwd alleen maar omdat gedurende een korte periode een derde persoon in de onderneming werkte. Het is voorzeker beter soepeler te zijn en het woord « *gewoonlijk* » is daarom op zijn plaats in het wetsontwerp, doch in de toepassing zal het woord « *gewoonlijk* » niet te elastisch mogen uitgelegd worden

G. DE CUYPER
Advocaat bij het Hof van
Beroep te Brussel.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 26 februari 1959.

Eerste Voorzitter : M. Wouters.
Raadsheer-verslaggever : M. Anciaux Henry de Faveaux.
Advocaat-generaal : M. Delange.
Advocaat : M. Struye.

Erfenisrecht. — Verkoop tussen mede-erfgenamen van onverdeelde rechten in een bepaald onroerend goed der nalatenschap. — Vordering tot vernietiging toelaatbaar.

De tussen mede-erfgenomen tot stand gekomen akte, houdende verkoop aan een hunner van de onverdeelde rechten op een tot de nalatenschap van hun rechtsvoorganger behorend onroerend goed, heeft tot gevolg de onverdeeldheid ten aanzien van de eigendom van dit onroerend goed te doen ophouden. In zulk geval hebben de artikelen 887 en 888 v. B.W. tot doel het beginsel van de gelijkheid onder de mede-erfgenamen te vrijwaren.

De bepalingen van de artikelen 887 en 888 B.W. zijn van toepassing zowel op de door erfgenamen aan een mede-erfgenaam gedane verkoop van onverdeelde rechten in een bepaald onroerend goed der nalatenschap, als op een overeenkomst, waarbij de verdeling van de algemeenheid der nalatenschap onder hen geregeld is.

Brebart t/ Gilleman.

Gelet op het bestreden arrest, op 9 juli 1957 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

Overwegende dat, volgens de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, bij een onderhandse overeenkomst die op 15 juli 1955 gesloten is tussen, enerzijds, aanlegger en de belanghebbenden Prévost en, anderzijds, verweerder, eerstgenoemden aan de tweede verkochten «hun onverdeelde rechten in een woonhuis, ... de notariële akte uiterlijk op 22 juli 1955 diende tot stand te komen, ... de verkoop geschiedende en toegestaan zijnde voor de prijs van 160.000 f.»;

Dat bedoeld huis toebehoord had aan de gemeenschappelijke rechtsvoorgangers van de partijen bij de akte, wijlen de echtgenoten Jules Gilleman;

Dat verweerder bij authentieke akte van 8 november 1947 van zijn vader Jules Gilleman die weduwnaar was de eigendom van de helft van bewust onroerend goed gekocht had; dat de wederhelft ten tijde van de overeenkomst van 15 juli 1955 bij onverdeelde derden toebehoorde aan aanlegger, aan de belanghebbenden Prévost en aan verweerder in hun hoedanigheid van erfgenamen van de echtgenote van Jules Gilleman;

Dat aanleggers' vordering ertoe strekt verweerder te doen veroordelen om een authentieke akte te verlijden en om de som van 80.000 f., helft van de hem verkochte onverdeelde rechten, te betalen;

Dat verweerder door een tegenvordering eist, zoals de belanghebbenden Prévost gedaan hebben, dat een authentieke akte zou verleden worden voor de prijs van 26.667 f., het zesde van de verkoopwaarde van het onroerend goed die vastgesteld is, volgens hem, bij een onderhandse akte;

Dat aanlegger subsidiair bij conclusies een eis tot vernietiging uit oorzaak van benadeling voor meer dan één vierde, bij toepassing van de artikelen 887 en 888 van het Burgerlijk wetboek, ingesteld heeft;

Over het eerste middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1134, 1319, 1322, 1323, 1341, 1353, 1354, 1356 van het Burgerlijk wetboek, 97 van de Grondwet en van de bewijskracht van de op 15 juli 1955 tussen partijen tot stand gekomen overeenkomst van belofte van verkoop,

doordat het bestreden arrest, na in feite vastgesteld te hebben dat aanlegger en twee medeverkopers bij onderhandse overeenkomst van 15 juli 1955 verklaard hebben aan verweerder, die aanvaardde, «hun rechten in een onroerend goed, gelegen te Pecq, chaussée de Tournai, 96» te verkopen, en dat de akte bedingt dat «deze verkoop geschiedt en toegestaan is voor de prijs van 160.000 f.», na naar recht beslist te hebben «dat, aangezien de overeenkomst in een schriftelijke akte vastgesteld is en deze akte als bewijs wordt ingeroepen, deze akte alleen de rechter het bewijs van de inhoud en de modaliteiten van de overeenkomst zal kunnen verschaffen», en, na althans impliciet doch op vaststaande wijze, onder verwijzing naar het beroepen vonnis dat in dit opzicht niet gecritiseerd is, vastgesteld te hebben dat de bewoordingen van de overeenkomst «volkomen duidelijk» waren, beslist heeft dat deze akte «ondanks haar schijnbare duidelijkheid» de gemeenschappelijke wil van de contractanten niet juist weergegeven had, verklaard heeft «dat daarin een materiële dwaling begaan is» in zover zij «160.000 f.» als prijs van de verkoop vermeldde, en beslist heeft dat zij «moest worden verbeterd door het beding dat de verkoop geschiedt en toegestaan wordt voor de op de grondslag van 160.000 f., de aan de totaliteit van het goed toegeschreven waarde, te berekenen prijs», het arrest steunend, om tegen de duidelijke en bepaalde bewoordingen van de akte in te gaan, op aan de akte extrinsieke elementen die het geacht heeft niet in aanmerking te kunnen nemen om de enkele reden dat aanlegger, in voor hem door zijn pleitbezorger genomen conclusies, zou verklaard hebben dat er in de akte twee ernstige leemten waren, dat daarin een gerechtelijke bekentenis van het dubbelzinnig karakter van de overeenkomst gelegen was en dat, vermits het bewijs door bekentenis de bovenhand heeft op het schriftelijk bewijs, verweerder het recht had door de bekentenis van aanlegger een bewijs tegen de inhoud van de litigieuze akte te leveren,

dan wanneer de bekentenis nooit op iets anders kan slaan dan op een feit,

dan wanneer de uitdrukking van een opvatting over het al dan niet dubbelzinnig karakter van een overeenkomst geen feitelijke kwestie doch een kwestie van persoonlijk oordeel is, waaromtrent geen bekentenis in de zin van artikel 1354 van het Burgerlijk wetboek kan worden afgelegd,

dan wanneer aanleggers' conclusies vóór de rechtbank van eerste aanleg mitsdien geen bekentenis behelsden die tegen hem in weerwil van het door de litigieuze akte opgeleverd schriftelijk bewijs in aanmerking kan worden genomen,

dan wanneer, ingeval het bestreden arrest geen buitengerechtigde bekentenis kon laten gelden waardoor aanlegger zou erkend hebben dat verweerder zich niet verbonden had tot het betalen van de in de akte duidelijk vermelde verkoopprijs, het niet zonder schen-

ding van de bewijskracht van deze akte heeft kunnen beslissen dat deze diende te worden uitgelegd als ten laste van verweerder de verbintenis bedingend tot het betalen van een andere som, als verkoopprijs,

dan wanneer het arrest van een duidelijke en niet dubbelzinnige akte een uitlegging verstrekt heeft die met de normale en gebruikelijke betekenis van de daarin gebruikte bewoordingen niet kan verenigd worden,

dan wanneer het in elk geval geweigerd heeft een uitwerking toe te kennen aan een overeenkomst die op geldige wijze tussen partijen werd gesloten :

Overwegende dat het bestreden arrest er op wijst dat aanlegger vóór de eerste rechter bij conclusie erkend heeft dat « er in de belofte van verkoop welke op 15 juli 1955 ondertekend werd bij Meester Parmentier, notaris te Estaimbourg, twee ernstige leemten waren :

1) zij was dubbelzinnig, daar haar redactie de concludant liet menen dat wat voor de prijs van 160.000 f. overgedragen werd, de onverdeelde rechten van de twee overdragende takken Prévost en Brébart waren, terwijl de belanghebbenden Prévost en de overnemer Gillemann Albert meenden het onroerend goed voor 160.000 f. over te dragen;

2) zij verduidelijkt niet welke de bestaande overgedragen rechten — de aandelen — waren »;

Overwegende dat het bestreden arrest, zonder de bewoordingen van die conclusies te miskennen, van mening is kunnen wezen dat zij een gerechtelijke bekenenis van aanlegger omtrent het feit dat de akte van 15 juli 1955 de wil van partijen niet duidelijk tot uiting bracht, uitmaakten; dat het op grond van deze bekenenis wettelijk heeft kunnen beslissen dat, daar die akte dubbelzinnig was, zij diende te worden geïnterpreteerd;

Dat, aangezien het bestreden arrest aan de tot standgekomen overeenkomst de uitwerking toegekend heeft die zij, in de uitlegging welke het ervan heeft verstrekt, tussen partijen had, het artikel 1134 van het Burgerlijk Wetboek niet geschonden heeft;

Dat het middel niet kan ingewilligd worden;

Over het tweede middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1134, 1322, 1323, 1341, 1353 van het Burgerlijk wetboek, en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest beslist heeft dat partijen in de redactie van de litigieuze overeenkomst van 15 juli 1955 een « materiële dwaling begaan hadden, door te bedingen dat de verkoop van de kwestieuze onroerende rechten geschiedde en toegestaan werd voor de prijs van 160.000 f. en dat hun gemeenschappelijk voornemen geweest was te bedingen dat « de verkoop geschiedde en toegestaan werd voor de prijs te berekenen op de grondslag van 160.000 f., waarde aan het geheel goed toegeschreven », dan wanneer de materiële dwaling, die slechts een « schrijf- » of een « tikfout » kan wezen, enkel denkbaar is indien een verkeerd woord of een verkeerd cijfer kennelijk onvrijwillig en louter werktuigelijk gesteld is in de plaats van een ander, dat klaarblijkelijk moest gebruikt worden, doch dan wanneer onder « materiële » dwaling niet valt te verstaan het stellen van zeer duidelijke, aan een precies begrip beantwoordende termen, in de plaats van een te enenmale verschillende zin, die eveneens zeer duidelijk is doch beantwoordt aan een insgelijks geheel verschillend begrip, en waarvan het bezigen niet duidelijk geboden was,

dan wanneer het bestreden arrest niet zonder tegenstrijdigheid heeft kunnen beslissen dat in de litigieuze akte een « materiële » dwaling schulde en vaststellen

dat, daar de begane « dwaling » niets werktuigelijks heeft en niet kennelijk vrijwillig was, zij aan geen van de criteria welke gebruikelijk vereist zijn voor een materiële dwaling die door de rechter mag verbeterd worden, beantwoordde,

dan wanneer deze tegenstrijdigheid gelijkstaat met het ontbreken van de door artikel 97 van de Grondwet geëiste redenen,

dan wanneer het bestreden arrest, door aan de litigieuze overeenkomst onder het voorwendsel van rechtzetting van een materiële vergissing een met de betekenis der gebruikte termen onverenigbare zin toe te schrijven, de bewijskracht daarvan geschonden heeft :

Overwegende dat uit het op het eerste middel verstrekte antwoord blijkt dat de bewoordingen van de akte van 15 juli 1955 niet duidelijk waren en dat zij dienden te worden uitgelegd;

Overwegende dat het bestreden arrest, door te laten gelden dat in de akte een materiële dwaling schulde en door te steunen op de door het Hof van Beroep soeverein beoordeelde extrinsieke elementen om te bepalen wat partijen werkelijk gewild hadden, zijn beslissing regelmatig met redenen omkleed en geen enkele van de in het middel aangehaalde wetsbepalingen geschonden heeft;

Dat het middel mitsdien niet kan ingewilligd worden;

Over het derde middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, en 887, 888, 889 en 1322 van het Burgerlijk wetboek, en van de bewijskracht van de overeenkomst van belofte van verkoop die op 15 juli 1955 tussen partijen gesloten is,

doordat het bestreden arrest, zonder te betwisten dat bewuste overeenkomst, die betrekking had op een onroerend goed dat onverdeeld was tussen de drie ondertekenende partijen, alle drie erfgenamen van een zelfde rechtsvoorganger, een einde gemaakt had aan de onverdeeldheid op het litigieuze goed, beslist heeft dat de eis tot vernietiging van de overeenkomst uit oorzaak van benadeling voor meer dan éénvierde, welke door aanlegger subsidiair ingesteld werd, niet gegrond was, om de reden dat, daar deze overeenkomst geen overdracht met zich gebracht heeft van overerfelijke rechten die op de algemeenheid van een nalatenschap slaan, zij geen handeling was die tot doel had de onverdeeldheid onder die erfgenamen te doen ophouden, in de zin van artikel 888 van het Burgerlijk Wetboek,

dan wanneer de vordering tot vernietiging toegelaten is tegen iedere handeling welke tot doel heeft een onverdeeldheid onder erfgenamen geheel of ten dele te doen ophouden,

dan wanneer de vordering tot vernietiging dus door het bestreden arrest niet mocht verworpen worden,

dan wanneer de bestreden beslissing althans niet wettelijk met redenen omkleed is :

Overwegende dat, zoals hierboven gezegd is, de tussen medeërfgenamen op 15 juli 1955 totstandgekomen akte, houdende verkoop aan een van hen van de onverdeelde rechten op een tot de nalatenschap van hun rechtsvoorganger behorend onroerend goed, tot gevolg gehad heeft de onverdeeldheid ten aanzien van de eigendom van dit onroerend goed van de nalatenschap te doen ophouden;

Overwegende dat in dit geval de artikelen 887 en volgende van het Burgerlijk wetboek tot doel hebben het beginsel van de gelijkheid onder de medeërfgenamen te vrijwaren; dat bijgevolg deze bepalingen even goed van toepassing zijn op de door erfgenamen aan een medeërfgenaam gedane verkoop van onverdeelde rechten in een bepaald onroerend goed der nalaten-

schap, als op een overeenkomst waarbij de verdeling van de algemeenheid der nalatenschap onder hen geregeld is;

Dat eruit volgt dat het arrest, door de door aanlegger ingestelde eis tot vernietiging te verwerpen om de reden « dat de belofte van verkoop van 15 juli 1955 niet de overdracht door erfgenamen aan een andere geweest is van hun overerfelijke rechten in een zelfde nalatenschap, dit wil zeggen van de rechten en verbintenissen welke met hun hoedanigheid van erfgenamen verband houden en als zodanig op de gezamenlijke rechtstoestanden of op de algemeenheid van die nalatenschap slaan », een vereist uit dat de artikelen 887 en 888 van het Burgerlijk wetboek niet behelzen;

Dat het middel mitsdien gegrond is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest, enkel in zover het de toepassing, ten gunste van aanlegger, van de regelen betreffende de vernietiging op het stuk van verdeling verwerpt;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot één derde der kosten, de overige twee derden aanlegger ten laste blijvend;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Luik.

HOF VAN CASSATIE

2de Kamer. — 19 januari 1959.

Voorzitter : M. Sohier.

Raadsheer-verslaggever : M. Vroonen.

Advocaat-generaal : M. Mahaux.

Prejudicieel geschil. — Betwisting door verdachte, vervolgd wegens overtreding van artikel 88, 9° van het Landwetboek, van elk zakelijk en onroerend recht in hoofde van de overheid op een weg.

Vervolgd wegens overtreding van artikel 88, 9° van het Landwetboek om zich een stuk van de breedte van een weg te hebben toegeëigend, stelde verdachte onder overlegging van een aantal akten, die hij als schijnbare titels deed gelden, dat hij op het betreffende stuk een volledig en onbeperkt eigendomsrecht bezat, terwijl hij aan de gemeente elk onroerend zakelijk recht daarop ontzegde.

Naar luid van artikel 17 van de wet van 17 april 1878 moest de rechtbank, hetzij deze prejudiciële exceptie verwerpen, indien haar bleek, dat zij niet steunde op een schijnbare titel of op bepaalde feiten van bezit van zulke aard, dat zij aan het telastegelegde feit elk karakter van misdrijf ontnamen, hetzij bedoelde exceptie aanvaardden en partijen naar de burgerlijke rechter verwijzen. Zij mocht zelf niet over dit geschil beslissen.

Halut.

Gelet op het bestreden vonnis, op 26 juni 1958 in hoger beroep gewezen door de Correctionele Rechtbank te Verviers;

Over het eerste middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1317 tot 1320 van het burgerlijk wetboek en 17 van de wet van 17 april 1878,

Doordat het bestreden vonnis verklaart, enerzijds, « dat de eigendomsvraag die beklagde opwerpt, zonder trouwens enig bewijskrachtig stuk bij te brengen, dus niet prejudicieel is », en anderzijds, « dat het voor dit proces onverschillig is of de huidige aardebaan van de weg precies die is welke uit de atlas van de buurtwegen blijkt; dat het volstaat vast te stellen dat het een in de atlas voorkomende openbare weg geldt; dat deze weg inderdaad over gans zijn breedte openbaar is, dat hij sinds langer dan dertig jaar zo is en dat beklagde zich een stuk van zijn breedte toegeëigend heeft »;

dan wanneer de strafrechter niet bevoegd was om uitspraak te doen over de prejudiciële vraag, opgeworpen door aanlegger die zich op voet van schijnbare titels op zijn onroerend eigendomsrecht beriep, en dan wanneer die rechter bevoegd was, noch om over de bewijswaarde van de door aanlegger overgelegde titels te oordelen, noch om over de onroerende rechten van de gemeente La Reid op het litigieuze terrein uitspraak te doen :

Overwegende dat aanlegger vervolgd werd ter zake van, met overtreding van artikel 88, 9°, van het landwetboek, op het grondgebied van de gemeente La Reid, een baan of een openbare weg, ten deze, de weg nr 114, hoe dan ook beschadigd of geschonden te hebben, of zich een stuk van de breedte ervan toegeëigend te hebben;

Dat hem inderdaad aangewreven was een omheining of een afsluiting aangebracht te hebben waardoor de breedte van die weg verminderd werd;

Overwegende dat aanlegger deed gelden dat bedoelde werken aangebracht waren geworden op een terrein dat hem in eigendom toebehoorde en dat, zo bwust terrein thans in de aardebaan van de weg begrepen was ingevolge een wijziging van het aanvankelijk tracé van de weg, de gemeente La Reid evenwel op dat perceel noch een eigendomsrecht, noch een openbare erfdiensbaarheid van overgang verworven had, de bezitsvoorwaarden die wettelijk vereist zijn voor de dertigjarige verjaring niet verenigd zijnde;

Dat hij zich zodoende beriep op een volledig en onbeperkt eigendomsrecht en de gemeente elk onroerend zakelijk recht op het litigieuze stuk van de aardebaan van de weg ontzegde;

Overwegende dat aanlegger tot staving van zijn stelling benevens de akte van aankoop van het perceel en het uitreksel uit het kadastraal plan waarnaar in die akte verwezen is, een uitreksel uit de atlas van de gemeentewegen aanvoerde;

Dat hij deze akten als schijnbare titels deed gelden;

Overwegende dat de rechtbank, waarbij deze prejudiciële exceptie aanhangig was, naar luid van artikel 17 van de wet van 17 april 1878, hetzij de exceptie diende te verwerpen indien haar bleek dat zij niet gesteund was op een schijnbare titel of op bepaalde feiten van bezit die van zulke aard waren dat zij aan het feit waarop de vervolging berustte alle karakter van misdrijf ontnamen, hetzij de exceptie diende aan te nemen en partijen naar de burgerlijke rechter te verwijzen;

Overwegende dat de bestreden beslissing, in plaats van dit te doen, de berechting van de prejudiciële vraag aan zich gehouden heeft;

Dat het vonnis, zonder trouwens aanleggers' stelling tegen te spreken, verklaart « dat het voor dit proces onverschillig is of de huidige aardebaan van de weg precies die is welke uit de atlas van de buurtwegen blijkt; dat het volstaat vast te stellen dat het een in de atlas voorkomende openbare weg geldt, dat deze weg inderdaad over gans zijn breedte openbaar is, dat hij sinds langer dan dertig jaar zo is »;

Dat het vonnis mitsdien over een geschil over onroerende zakelijke rechten, dat ernstig voorkomt, uitspraak doet door te steunen op een dertigjarig bezit waarvan het de waarde niet vermocht te beoordelen;

Overwegende weliswaar dat het vonnis incidenteel eraan toevoegt dat aanlegger «geen enkel bewijskrachtig stuk» bijbrengt, doch dat deze beoordeling kennelijk slaat op de werkelijke kracht van de overgelegde titels en niet op hun schijnbare kracht;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen :

En zonder dat de andere middelen behoeven te worden onderzocht,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Laat de kosten de Staat ten laste;

Verwijst de zaak naar de Correctionele Rechtbank te Luik, uitspraak doende in hoger beroep.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer — 20 oktober 1958

Voorzitter : M. Anciaux Henry de Faveaux

Raadsheer-verslaggever : M. Polet

Advocaat - generaal : M. Mahaux.

Boswachter. — Bevoegdheden.

Een boswachter kan andere bevoegdheden uitoefenen dan die, welke hem door art. 16 van het Wetboek van Strafvordering toegekend zijn.

Bij het opsporen van contractuele inbreuken, die door de pachter van een gemeentepacht, waarover de boswachter toezicht heeft, mochten begaan zijn, treedt de boswachter eveneens op binnen de perken van zijn territoriale bevoegdheid en binnen de sfeer van zijn functie.

Bij het vervullen van die opdracht handelt hij niet als privaat doch als een met een publieke hoedanigheid beklede persoon.

Klubert.

Gelet op het bestreden arrest, op 23 april 1958 door het Hof van beroep te Luik gewezen;

Over het enig middel afgeleid uit de schending van de artikelen 276 van het strafwetboek en 16 van het wetboek van strafvordering, doordat het bestreden arrest aanlegger schuldig verklaard heeft aan het wanbedrijf van smaad door woorden, gebaren of bedreigingen jegens een boswachter, hoewel het twijfel laat heersen omtrent de vraag of de boswachter op het ogenblik van de gelaakte uitlatingen, in de uitoefening van zijn bediening handelde :

Overwegende dat een boswachter andere bevoegdheden kan uitoefenen dan die welke hem door artikel 16 van het wetboek van strafvordering verleend zijn;

Dat de boswachter bij het opsporen van contractuele vergrijpen welke zouden zijn begaan door de huurder van een gemeentejacht waarover hij het toezicht heeft, insgelijks optreedt binnen de perken van zijn territoriale bevoegdheid en in de sfeer van zijn functies;

Dat hij bij het vervullen van deze opdracht niet handelt als private persoon, doch als met een publieke hoedanigheid beklede persoon;

Overwegende dat het bestreden arrest erop wijst dat, toen de smaad geuit werd, boswachter Schmit een onderzoek deed naar de feiten welke, volgens de bestreden beslissing, een schending uitmaakten van een clause van de jachthuur, gesloten tussen de gemeente Butgenbach en aanlegger;

Dat het arrest verduidelijkt dat het café waar de uitlatingen plaats hadden gelegen is «op het grondgebied van Butgenbach, in de kring waar de wachter zijn toezicht uitoefende»;

Overwegende dat het arrest uit deze vaststellingen wettelijk heeft kunnen afleiden dat de boswachter, op het ogenblik dat hij gesmaad werd, zich in de uitoefening van zijn bediening bevond;

Dat het middel naar recht faalt;

Overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 22 september 1959.

Voorzitter : M. Lepage.

Raadsheren : M.M. Mast en Buch.

Substituut Auditeur-generaal : M. Lenaerts.

Advocaat : Mr. Tielemans.

Algemeen reglement voor arbeidsbescherming. — Gevaarlijke, ongezonde en hinderlijke inrichting. — Beroep van buren bij de Bestendige Deputatie tegen vergunning, verleend door College van burgemeester en schepenen. — Bepaling van begrip : gevaarlijk, ongezond, hinderlijk. — In acht te nemen termijnen voor advies en beslissing.

Artikel 1 van het reglement voor de arbeidsbescherming geeft geen bepaling van het begrip «gevaarlijke, ongezonde en hinderlijke» inrichting. Derhalve komt het de Raad van State niet toe zich in de plaats te stellen van de vergunninggevende overheid bij de beoordeling van het hinderlijk karakter van een bedrijf.

De termijn, binnen dewelke de ambtenaren van de technische arbeidsinspectie hun advies moeten indienen, is niet voorgeschreven op straf van nietigheid.

De termijn van 3 maand, binnen dewelke de overheid uitspraak moet doen, geldt voor de beslissing in eerste aanleg, terwijl de bestreden uitspraak in beroep werd gedaan.

Noé t/ Bestendige Deputatie van de provincieraad van Brabant.

Arrest Nr 7223.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van het besluit dd. 21 maart 1958 waarbij de bestendige deputatie van de provincieraad van Brabant weigert aan verzoeker verlof te geven tot uitbreiding van zijn bedrijf; dat de bestreden beslissing op 16 april 1958 aan verzoeker is betekend;

Overwegend dat verzoeker op 31 augustus 1957 vergunning vroeg voor de uitbreiding van een opslagplaats van schroot en versleten voertuigen; dat een beslissing dd. 21 Oktober 1957 van het College van

burgemeester en schepenen van Korbeek-Lo de vergunning verleende voor een termijn van twee jaar; dat tegen deze beslissing door geburen beroep werd ingesteld bij de bestendige deputatie; dat het bestuur van stedenbouw op 5 november 1957 een ongunstig advies gaf omdat de inrichting de verwezenlijking van het toekomstig plan van aanleg in gevaar brengt; dat de technische arbeidsinspectie op 4 januari 1958 eveneens ongunstig advies gaf omdat «de exploitatie van deze inrichting praktisch onmogelijk is zonder overdreven hinder voor de bewoners van de naburige villa»; dat de bestendige deputatie bij de bestreden beslissing de vergunning weigerde om reden dat «deze inrichting de verwezenlijking van het toekomstig plan van aanleg in gevaar brengt; dat de wijk hoofdzakelijk villa's omvat, en bijgevolg dat deze inrichting aldaar niet past, zowel wat het esthetisch uitzicht betreft als voor de geburen; dat het daarbij onmogelijk is de ongemakken te verhelpen veroorzaakt door stof, gerucht, enz., eigen aan dergelijke inrichtingen»;

Overwegende dat verzoeker in de eerste plaats doet gelden dat het bestreden besluit strijdig is met artikel 1 van het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming, waar het een verkeerde appreciatie doet van de hinder en de ongemakken welke met de exploitatie van het bedrijf gepaard gaan;

Overwegende dat het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming de begrippen «gevaarlijk, ongezond en hinderlijk» niet nader omschrijft en dat het de bevoegde overheid toekomt in laatste aanleg over het gevaarlijk, ongezond en hinderlijk karakter uitspraak te doen; dat deze overheid hierbij rekening dient te houden met alle elementen die in het concrete geval op dit gevaarlijk, ongezond, hinderlijk karakter een terugslag kunnen hebben; dat zij tevens overwegingen van stedenbouwkundige aard in overweging mag nemen; dat de bestreden beslissing verwijst naar de hinderlijke aard van het gerucht veroorzaakt door de ontworpen uitbreiding van het bedrijf; dat deze hinder in het arbeidsreglement voor deze aard van bedrijven is vermeld; dat het de Raad van State niet toekomt zich in de plaats te stellen van de vergunninggevende overheid bij de beoordeling van deze hinder;

Overwegende dat verzoeker doet gelden dat de bestreden beslissing niet naar behoren is gemotiveerd, in zover niet werd nagegaan of de gevraagde uitbreiding van het bedrijf wel degelijk de hinder verergerde;

Overwegende dat de bestreden beslissing de redenen waarop zij steunt, duidelijk aangeeft; dat de bestendige deputatie niet verplicht was in de motivering uitdrukkelijk te bevestigen dat de voorgenomen uitbreiding de hinder verhoogde; dat dit tweede middel niet kan weerhouden worden;

Overwegende dat verzoeker vervolgens betoogt dat de tegenpartij artikel 8 van het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming heeft geschonden daar de ambtenaren van de technische arbeidsinspectie hun advies te laat hebben ingediend;

Overwegende dat luidens eerderevermelde bepaling de ambtenaren van de technische arbeidsinspectie aan de overheid die met de beslissing is belast, hun advies moeten overmaken binnen de drie weken na de ontvangst van het dossier;

Overwegende dat deze termijn inderdaad niet werd nageleefd; dat de termijn echter niet op straffe van nietigheid is opgelegd en ook niet blijkt dat de aangeklaagde vertraging verzoeker zou hebben benadeeld;

Overwegende dat verzoeker tenslotte beweert dat

de bestreden beslissing strijdig is met het eerste lid van artikel 10 van het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming; dat de overheid, die dient uitspraak te doen, volgens deze bepaling, een beslissing moet nemen binnen de drie maand na de dag waarop de zaak op regelmatige wijze bij haar werd aanhangig gemaakt;

Overwegende dat het middel terzake niet dienend is, daar uit de tekst van artikel 10 volgt dat de overheid waarvan sprake in het eerste lid van artikel 10, de overheid is die in eerste aanleg beslist, en de bestreden beslissing in beroep werd genomen,

Besluit

Artikel 1.

Het beroep is verworpen.

Artikel 2.

De kosten, ten bedrage van zeventienhonderd vijftig frank, komen ten laste van de verzoeker.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 26 maart 1959.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. De Vreese en Beeckman.

Advocaat-generaal : M. Matthys.

Advocaten : Mrs. Pollefeys, Gillon en Malfait loco De Gryse.

Aansprakelijkheid van de gemeente voor de inzakingen van een gemeenteweg krachtens artikel 1384 B.W. — Vereisten.

Opdat de gemeente krachtens artikel 1384, lid 1, B.W., aansprakelijk zou zijn voor zaken, die zij onder haar bewaking heeft, volstaat het te bewijzen, dat zij de bewaakster is van de zaak, dat deze zaak door een gebrek is aangetast en dat er tussen het gebrek van de zaak en de geleden schade een oorzakelijk verband bestaat.

De bewaker van een gebrekkige zaak blijft aansprakelijk, onverschillig of het gebrek van de zaak al dan niet het gevolg is van overmacht of van het feit van een derde. Eveneens onverschillig is het feit, of de bewaker al dan niet het gebrek van de zaak kende.

Algemeen Syndicaat

t/ Gemeente Wevelgem en P.V.B.A. Schrurs.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, burgerlijke Kamer met drie rechters, op 20 maart 1958;

O. dat het beroep tijdig en regelmatig werd ingesteld;

O. dat appellante zich gegriefd acht doordat de eerste rechter haar vordering niet van meetaf heeft toegewezen, doch vóór de uitspraak ten gronde een deskundig college heeft aangesteld om de oorzaak van de inzakingen en van de breuk der riolering, alsook de staat van deze riolering te onderzoeken;

O. dat appellante vooropstelt dat door het gerechtelijk opsporingsonderzoek uitgemaakt is dat de inzaking van de straat veroorzaakt werd door een gebrek van de gemeentelijke riolering en dat derhalve de gemeente Wevelgem in elk geval aansprakelijk is voor de schadelijke gevolgen van het kwestieus ongeval

zowel op grond van de verplichtingen haar opgelegd door art. 50 Decreet van 14 december 1789, en art. 3, 1° titel XI van de wet van 16-24 augustus 1790, alsook art. 78 van de gemeentewet, als op grond van art. 1384 al. 1 B.W. betreffende de aansprakelijkheid voor de schade veroorzaakt door de zaken die men onder zijn bewaking heeft;

O. dat naar de bewering van de Gemeente Wevelgem de inzakking van de bodem onder de fiets van het slachtoffer D'Haene Emile, toen deze op 27 februari 1957, om 6.50 naar zijn werk reed langs de Roese-larestraat, te wijten is aan het stukvreten van de cementbuizen der gemeenteriolering door de zure nij-verheidswateren gelost door de fabriek van de P.V.B.A. Schrurs;

dat de Gemeente Wevelgem ten einde te ontsnappen aan de aansprakelijkheid de daad van bovengemelde P.V.B.A. inroept en deze vennootschap in vrijwaring heeft gedagvaard;

O. dat thans niet meer wordt betwist dat de Roese-larestraat waar de inzakking gebeurde deel uitmaakt van de gemeentewegen en dat de riolering die aan de oorsprong van de slechte toestand van de straat zou zijn door de Gemeente Wevelgem zelf werd geplaatst en onder hare bewaking staat;

O. dat, opdat eerste geïntimeerde op grond van art. 1384 l. 1 B.W. aansprakelijk zou zijn, appellante alleen moet bewijzen dat de Gemeente Wevelgem de bewaker is van de zaak — hetgeen thans vaststaat — dat de zaak door een gebrek is aangetast en dat er tussen het gebrek van de zaak en de geleden schade een oorzakelijk verband is;

dat de bewaker van een gebrekkige zaak verantwoordelijk blijft, onverschillig of het gebrek van de zaak het gevolg is van overmacht of van het feit van een derde (Verbr. 22.10.1954, Pas. 1955. I. 149);

dat het eveneens onverschillig is of de bewaker het bestaan van het gebrek al dan niet kende (Ber. Gent 30.1.1952, R.W. 15° jaarg. bl. 1292);

O. dat ter zake het gebrek van de zaak vaststaat door het feit dat de kasseisten onder de wielen van fietser plotseling inzakten over een oppervlakte van 0,80 m. op 0,80 m. en de aarde over een grote oppervlakte wegspoelde;

O. dat niet wordt betwist dat het slachtoffer D'Haene Emile tengevolge van gemelde grondinzakking ten gronde is gevallen waardoor hij lichamelijk letsel heeft opgelopen;

O. derhalve dat de Gemeente Wevelgem op grond van art. 1384 al. 1 B.W. aan haar aansprakelijkheid tegenover het slachtoffer — of zijn gesubrogeerde — niet kan ontsnappen;

dat appellante dan ook terecht voorhoudt dat eerste geïntimeerde van nu af aan tot schadeloosstelling dient te worden veroordeeld, welke ook de uitslag mocht zijn van het bevolen deskundig onderzoek, hetwelk uitsluitend de rechtsverhouding tussen de geïntimeerden aanbelangt;

Nopens de schade :

O. dat appellante in de dagvaarding de betaling vorderde van de som van 19.000 f. meer de compensatoire interesten, som te vermeerderen in de loop van het geding wegens de bedragen die zij aan het slachtoffer dat nog volledig werkonbekwaam was, zou moeten uitkeren; dat appellante in haar besluiten vóór de rechtbank, haar vordering vermeerderd heeft op 28.992 f.; dat dit bedrag niet betwist wordt en trouwens verrechtvaardigd is door de overgelegde bescheiden;

Betreffende de oproeping in vrijwaring :

O. dat de P.V.B.A. Schrurs bij haar stelling blijft

volgens dewelke de kwestieuze riolering door normale sleet aangetast is en haar dienvolgens geen schuld treft in het gebeurde; dat zij zich echter niet verzet tegen de door de rechtbank bevolen expertise;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935,

Gehoord de heer advocaat-generaal Matthijs in zijn advies,

Alle andere besluiten als ongegrond verwerpend,

Verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond; doet dienvolgens het vonnis a quo te niet waar het, vooreer ten gronde uitspraak te doen over de vordering van appellante, een deskundig onderzoek heeft bevolen; opnieuw wijzend betreffende de hoofdeis, veroordeelt van nu af aan de Gemeente Wevelgem om aan appellante te betalen de som van 28.992 f. met de compensatoire interesten sedert de gedane betalingen tot de dag waarop de terugbetaling werd gevorderd en van dan af met de gerechtelijke interesten;

Verwijst de Gemeente Wevelgem in de kosten van beide aanleggen, ter uitzondering van deze veroorzaakt door de oproeping in vrijwaring die voorbehouden blijven.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer — 26 juni 1959.

Voorzitter. M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. De Vreese en Beeckman.

Eerste Advocaat-generaal : M. Vanhoudt.

Advocaten : Mrs. Peckstadt en Schuysemans.

Huwelijk. — Verplichting in de krachtens art. 176 B.W. gedane akte van verzet tegen het huwelijk keuze van woonplaats te doen.

De bij art. 176 B.W. in de akte van verzet tegen het huwelijk voorgeschreven keuze van woonplaats in de gemeente waar het huwelijk moet voltrokken worden, is een op straf van nietigheid opgelegd vormvereiste, waarop art. 173 Rv. niet toepasselijk is. De verzet doende personen, die in de gemeente waar het huwelijk moet voltrokken worden, woonachtig zijn, zijn van deze verplichting niet ontheven.

Demuyne en cs. t/ De Muynck en cs.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge op 21 april 1959;

Overwegende dat het beroep tijdig en regelmatig werd ingesteld;

Overwegende dat appellanten bij deurwaarders-exploot van 11 februari 1959 verzet hebben betekend tegen het door hun dochter voorgenomen huwelijk met de genaamde Verpoort Walter;

Overwegende dat het verzet gesteund is op de artikelen 172 en volgende van het burgerlijk wetboek;

Overwegende dat geïntimeerde vóór de eerste rechter de nietigheid van de verzetsakte heeft ingeroepen, wegens niet-naleving van het voorschrift van art. 176 B.W. betreffende de woonstkeuze;

Overwegende dat de akte van verzet van appellanten inderdaag geen keuze omvat van woonplaats in de gemeente waar het huwelijk moet voltrokken worden;

dat nochtans deze vormvereiste uitdrukkelijk opgelegd wordt op straf van nietigheid;

dat deze nietigheid een dwingend karakter heeft, zodanig dat art. 173 W.B.R. in zake niet toepasselijk is (Verbr. 13.IV.1953, Pas. 1.602);

dat deze nietigheid een dwingend karakter heeft, zodanig dat art. 173 W.B.R. in zake niet toepasselijk is (Verbr. 13.IV.1953, Pas. 1.602);

dat de rechter ze ambtshalve zou dienen in te roepen; Overwegende dat, zoals de eerste rechter heeft overwogen, geen enkele wetsbepaling van de verplichting tot woonstkeuze en van de nietigheid ontslaat, wanneer de personen die het verzet doen, woonachtig zijn in de gemeente waar het huwelijk moet voltrokken worden;

Overwegende dat de eerste rechter aldus te recht het kwestieus verzet heeft opgeheven;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935, Gehoord de heer advocaat-generaal Matthijs in zijn eensluidend advies,

Verklaart het beroep ontvankelijk, doch ongegrond; Verwijst appellanten in de kosten van de aanleg.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 23 april 1959.

Voorzitter: M. De Preter.

Rechters: MM. Ceulemans en Dillen.

Advokaten: Mrs A. Diercxens, L. Schöller, H. Rouwens, W. Koll en F. van Put.

Aansprakelijkheid van een gemeente voor de bezoedeling van een waterloop. — Schadeloosstelling bij genotsderving.

1. Een eigenaar kan aanspraak maken op een onbeperkt doch redelijk genot van zijn landgoed op elk ogenblik dat hij vrijelijk uitkiest, en dit niet alleen voor zichzelf, maar ook voor al degenen die hij in zijn plaats met dit genot bedeeft. Onwielriekende geuren verspreid door een waterloop die dit landgoed doorstroomt zijn van aard dit genot te storen. De openbare besturen hebben de plicht te zorgen dat opgevangen huishoudelijke waters niet als schadeposten voor een ander dienen.
2. De geleden schade dient geraamd op zichzelf, rekening houdend met de gedwongen aanpassing van de hedendaagse burger aan allerlei ongemakken die met het oog op het algemeen welzijn en de technische vooruitgang het vrije genot van elk goed noodgedwongen beperken.
3. Wanneer een gemeente administratief beslist een riolering aan te leggen, dan moet de uitvoering van die beslissing binnen de perken van de wet blijven en de middelen van uitvoering ontsnappen niet aan de controle van de rechtbank wanneer hierbij een fout wordt begaan waardoor een derde schade lijdt.
4. Het principe der goede nabuurschap vereist niet alleen een materiële onmiddellijke aanleuning, maar behelst eveneens een middellijke aanleuning, volgens art. 1384 Bwb. laatste zinsmede eerste lid en art. 1382 Bwb.

Sheid t/ gemeente Wilrijk e.a.

Gezien de stukken des gedings, o.m. de geboekte en hieraangehechte inleidende dagvaarding, betekend

op 21 augustus 1957 door het ambt van deurwaarder R. Verhaegen te Antwerpen, en het verslag van de deskundige aangesteld in Kortgeding bij bevel van dhr Voorzitter van deze Rechtbank dd. 3 augustus 1954;

Gelet op artikelen 2, 34, 35, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Aangezien aanlegger als eigenaar van het kasteel « Cleydael » te Aartselaar, dat op 900 m. van de autoweg 1-bis Antwerpen - Brussel gelegen is, met het dichtst en verst gelegen omgevend grondbezit op respectievelijk ca. 275 en ca. 1.300 m., een zeer aanzienlijke schadevergoeding van verweersters eist, omdat deze laatste de fout verwezenlijkten — (want zulks is blijkbaar bedoeld wanneer in de dagvaarding gewaagd wordt van het niet-treffen van doelmatige maatregelen om aan een eertijds reeds gerechtelijk gesanktionneerd euvel een einde te stellen) — van de hem schade-berokkenende bezoedeling van de waterloop, die door zijn eigendom loopt en opvolgend de naam draagt van « kleine Struysbeek », « grote Struysbeek », « beneden Vliet » en « boven Vliet »;

Aangezien deze waterloop ontstaat op het grondgebied van de gemeente Mortsels en achtereenvolgens de gemeenten Wilrijk, Edegem, Kontich, Aartselaar, Hemiksem en Schelle aandoet, om op de scheiding van deze twee laatste gemeenten de Schelde te vervoegen, terwijl hij onderweg geheel of gedeeltelijk de rioolwaters van de verweersters opneemt, — hetgeen, naar deskundige vaststelling, voor gevolg heeft dat er in zijn bedding modder-vorming ontstaat, die zulke afmetingen aanneemt dat, wanneer gezegde waterloop het domein van aanlegger bereikt, zijn waters volledig bezoedeld zijn en een verpestende geur uitwasemen, meteen alle vis- en plantengroei dodend;

Overwegende dat aanlegger zich reeds in 1932 over deze stand van zaken beklaagd had en zich toen insgelijks tot de Rechtbank gericht had, om vergoed te worden voor de schade, welke de nalatige gemeenten hem aandeden, waarop onder datum van 7 juli 1951 een arrest van het Hof van Beroep te Brussel hem voldoening schonk met de eerste vijf verweersters in ongelijke delen verantwoordelijk te stellen voor de schade door aanlegger geleden vanaf 22 september 1932 tot op 7 juli 1951, wat in totaal een vergoeding van Fr. 600.000,— beduidde;

Overwegende dat tussen zijn beweegredenen, — en dit heeft blijkbaar de tekst van de inleidende dagvaarding van aanlegger beïnvloedt, — dit arrest de bedenking maakte dat er redelijk kon verwacht worden dat in de toekomst de verantwoordelijke gemeenten de nodige middelen zouden aanwenden om de nuttige werken uit te voeren, ten einde de aangeklaagde bezoedelingen met de daaraan verbonden genotsderving in hoofde van aanlegger te vermijden;

Overwegende dat aanlegger zowel en begrijpelijkerwijze naar dit arrest verwijst als naar het deskundig verslag, dat aansloot op het bevel in kortgeding van 3 augustus 1954, om andermaal lastens de foutieve gemeenten, welke helemaal niets ondernamen om die waterloop-bezoedeling en de daaruit voortvloeiende genotsderving te vermijden en waarvan één, t.w. de gemeente Aartselaar, in het vorige proces niet betrokken was, een schadevergoeding te bekomen van 756.000 fr. tot en met 1958 en van dan af: jaarlijks een van 106.000 fr.;

Overwegende dat in huidig geding andermaal het probleem gesteld wordt van de weerslag op de rechten van de enkeling, of hetgeen als dusdanig te aanzien is, van de uitbreiding van de agglomeraties en alles wat daarmee verband houdt, en o.m. van de moderne

zending, welke dienvolgens op de openbare besturen rust;

Dat bijgevolg in de appreciatie van de aangeklaagde toestand, de Rechtbank onmiddellijk vaststellen moet dat een tijdsverschil van circa 25 jaren het eerste geding van het tweede scheidt en dat dan ook zekere in aanmerking te nemen factoren van meer en andere van minder belang zijn geworden;

Overwegende dat in dit opzicht verweersters o.m. doen gelden dat aanlegger slechts ogen heeft voor de zagezegde schade, die door die agglomeratie-uitbreiding aan zijn landelijk domein aangedaan werd, doch de meer-waarde over het hoofd ziet, die dit domein door dezelfde uitbreiding verworven heeft;

Dat hij de aangeklaagde genotsderving fel overdrijft, want dat niet alleen de zagezegde verpestende geuren door aanlegger verward worden met onwelriekende — hetgeen alleszins een kwestie van smaak is —, doch dat hij zelf hieromtrent weinig ondervinding kan hebben opgedaan, vermits hij zijn woonplaats en verblijf te Brussel heeft in een appartement, en hoogstens op tamelijk verwijderde data een paar uur in dit kasteel slijt, wanneer hij o.m. zijn burelen te Antwerpen zou bezoeken en bij die gelegenheid, in dit antiek en voor geen modernisering vatbaar gebouw zijn middagmaal zou nemen;

Overwegende dat inderdaad het genot van een omvangrijk kasteel met talrijke aanhorigheden thans niet meer hetzelfde is als 25 jaar geleden; dat inderdaad niet alleen de onderhoudskosten geweldig gestegen zijn, maar dat bovendien de domaniale kastelen die dicht bij grote agglomeraties gelegen zijn, de neiging hebben te verdwijnen, omdat zij geleidelijk meer en meer hinder ondervinden van de voortschrijdende urbanisatie, waardoor ze hun landelijk karakter meer en meer verliezen en op een zeker ogenblik veranderen in nijverheid- of bouwgronden;

Dat van de andere kant evenwel, welke ook de rol weze, die het domein «Cleydael» vervult in het dagelijks leven van aanlegger, zijn eigenaar alleszins vereisen mag dat het onbeperkt doch redelijk genot ervan, op elk ogenblik dat hij vrijelijk uitkiest, hem of wien hij ermede in zijn plaats bedeeft, toekome en door niemand gestoord worde;

Overwegende dat verweerders niet betwisten dat vis- en plantengroei in kwestige waterloop uitgeroeid werden en dat massa's modder op dezès bodem rusten, doch dat, wat de graad en de regelmaat van de aangeklaagde verpestende geuren aangaat, het overgelegde deskundig verslag slechts karige gegevens bevat, doch dat van hun kant, verweersters niet ontkennen dat deze, al zij het onwelriekende geuren, zich inderdaad op zekere tijdstippen te «Cleydael» voordoen;

Overwegende dat betrekkelijk dit laatste punt verweersters, niet zonder enige grond, laten opmerken dat de industriële structuur van het land, zoals deze zich in 1959 voordoet, met zich brengt dat vele plaatsen en zelfs grote agglomeraties de hinder moeten ondergaan van onwelriekende geuren, die zich kilometers ver verspreiden (b.v. de kleigeur in het Boomse, de zware olie-geur in het Antwerpse, enz... enz...), en dat bijgevolg de onaangename lucht, die op sommige tijdstippen waar te nemen is in de onmiddellijke buurt van deze waterloop, niet zo bijzonder hinderend moet aangeschreven worden als aanlegger dit in 1959 nog wel wil doen geloven;

Overwegende dat het alleszins en voldoende vaststaat dat deze hinderende geuren, waarover aanlegger zich beklaagt, het gevolg zijn van de bezoedeling van de waterloop, die zijn landelijk domein doorkruist en daar massa's modder achterlaat ingevolge de ongunstige natuurlijke voorwaarden van de stromingen waaraan

hij ter plaatse «Cleydael» onderhevig is, en dat de organische stoffen van deze massa's dan gedurende de warme zomermaanden ontbonden worden en aldus verpestende gassen vormen en verspreiden, hetgeen in de winter op een veel kleinere schaal geschiedt; terwijl van de andere kant in de natte maanden de kleur van het water een grijze tint heeft, en in de zomermaanden zwart wordt;

Overwegende dat deze modder-massa's gevormd worden door de afvalwaters, die verweersters in deze waterloop laten terecht komen langs een zogenaamd rioolstelsel, waarvan aanlegger precies de te rudimentaire opvatting aanklaagt, wanneer het voor die openbare besturen toch een plicht is die opgevangen huishoudelijke waters niet als schadeposten voor een ander te laten dienen;

Overwegende dat verweersters beweren dat met zulks aan te klagen, aanlegger in feite haar administratieve beslissing in haar principe aanklaagt, waar zij besloten hadden een riolering aan te leggen, en het aanlegger niet horen mag zulk verhaal bij de Rechtbank in te stellen, wijl ingevolge de scheiding van de machten, de rechterlijke macht geen bevoegdheid bezit om zich te mengen met de bestuurlijke macht;

Overwegende nochtans dat aanlegger enkel de wijze van uitvoering van die administratieve beslissing bij de Rechtbank aanklaagt en terecht voorhoudt dat, wanneer de betrokken gemeenten administratief beslissen een riolering aan te leggen, waartoe zij krachtens de wet exclusief bevoegd zijn, zij nochtans in de uitvoering van hun beslissing binnen de perken van de wet moeten blijven en dienvolgens in het uitkiezen van de middelen, waarmee zij hun beslissing zullen ten uitvoer leggen, niet aan de controol van de Rechtbank ontsnappen, moesten zij hierbij een fout begaan, die aan een derde schade berokkent;

Overwegende derhalve dat de bezwaren van aanlegger tegen de gebrekkige uitvoering van de beslissingen van de betrokken gemeenten om rioleringen aan te leggen, aan de Rechtbank mogen onderworpen worden, wanneer precies dit gebrek hem een schade toebrengt;

Overwegende dat het zonder belang is na te gaan of de foutieve gedragingen van verweersters in het raam vallen van de regels van de goede nabuurschap, alhoewel terloops mag opgemerkt worden dat zulke nabuurschap zich niet beperkt tot een materiële onmiddellijke aanleuning, doch ook de middellijke aanleuning behelst, ofwel in het kader van art. 1384, laatste zinsnede van het 1e lid B.W., want dat in alle geval art. 1382 B.W. toepasselijk is (Verbr. 25-10-1927, Pas. I.310, Verbr. 8-7-1943, Pas. I.291);

Overwegende dat verweersters, wie het precies als aquiliaanse fout aangerekend wordt een gebrekkige uitvoering te hebben gegeven aan hun beslissing een riolering aan te leggen, nalaten technische gegevens te verstrekken, die de Rechtbank zouden toelaten na te gaan of de door hen aangelegde riolering enkel een samenbrengen van afvalwaters in één afvoergelegenheid beduidde, ofwel zij, bij het aanleggen van dit afvoersysteem, dezelfde voorzorgen in acht genomen hebben als diegene, welke zij van hun aangeslotenen vereisen en die precies de kennis onderlijnt, welke deze besturen hadden van de risico's, die een onverzorgde toevoer van afvalwaters zou bieden en waarop zij in hun eigen rioolnet ook het oog moesten houden;

Dat tevergeefs verweersters zouden opwerpen dat de uitgevoerde riolering, ten aanzien van die talrijke verplichtingen, die zij aan haar aangeslotenen opgelegd had, alleszins verhielp aan een toestand, die nadeliger voor de bezoedeling van de waterloop ware geweest, moesten de bewoners van zijn hydraulisch bekken er

natuurlijkerwijze hun afvalwaters laten terecht komen;

Want dat de afzonderlijke natuurlijke afloop van de huishoudwaters van zulke inwoner de gelegenheid te over kreeg om aan oxydatie onderhevig te zijn en onderweg zijn moddergehalte te verliezen, terwijl thans hun gezamenlijk en massaal toevoeren langs aangelegde rioleringen niet enkel dit oxydatieproces remde, maar de moddervorming op een ondoordringbare en aan geen verdroging blootgestelde bodem, zoals de onderkant van een riool er een vertoont, in de hand werkte;

Overwegende dat het stilzwijgen van verweersters over haar eigen voorzorgen en hun verwijzen naar de grote kosten van een rationele en hygiënische riolering, de overtuiging scheppen dat hun riolering-stelsel dit rudimentair karakter vertoont, dat precies geen blijken geeft van die voorzorgen, die zij wel noodzakelijk achtten tegenover hunne aangeslotenen, doch die zij opzichtsens hen zelf over het hoofd zagen;

Dat trouwens tegenover de deskundig vastgestelde bezoedelings-coëfficiënten, waaraan bovendien het aandeel van ieder van de verweersters in de schade door aanlegger ondergaan, wordt vastgekoppeld, het overbodig zou zijn nog een deskundig onderzoek te bevelen ter identificatie en beschrijving van iedere betrokken riolering, vermits hierdoor niets zou kunnen veranderd worden aan de blote vaststelling van de respectievelijke bezoedelings-coëfficiënten, opgenomen aan de uitmondning van elke riolering;

Overwegende dat van de zijde van verweersters en om aan te tonen dat zij toch iets ondernamen ten einde het lot van aanlegger, zoals deze dit aanklaagt, te verzachten, met wisselende aandrang gewaagd wordt van ruimingswerken, die zouden uitgevoerd zijn om de « Struysbeek » van haar modder te ontdoen; — doch dat, waar deze verrichting enerzijds slechts normale ruimingswerken op het oog hadden van waterlopen, die in principe niet mogen bezoedeld worden, en zij anderzijds sinds 1950 in zekere mate afhankelijk werd gesteld van een classificatie (wet van 15-3-1950), een verdere bespreking van deze kwestie hier overbodig blijkt, des te meer daar de regelmatige ontmoddering, zoals de deskundige die vooropzet, niets te maken zou hebben met degene, die jaarlijks en wettelijk opgelegd wordt en waarover verweersters het hebben en die dan nog een tussentijdige oplossing zou zijn, die, gelet op de verscheidenheid van de daartoe geroepen gemeenten en de variëteit van het aangewezen ogenblik, praktisch niet te verwezenlijken is;

Overwegende dat in dit verband de opwerping van sommige verweersters kan ontmoet worden, welke betogen dat aanlegger geen recht zou hebben op volledige schadevergoeding, omdat art. 645 B.W. hem aan zekere verplichtingen zou onderwerpen, waarvan zij noch de aard noch de draagkracht toelichten, zodat er niet kan nagegaan worden welke weerslag dit artikel op de aanspraken van aanlegger zou hebben;

Overwegende dat het dan ook vaststaat dat door de fout van verweersters modder-massa's samengebracht werden in de « Struysbeek », waar deze het domein van aanlegger doorkruist en er niet alleen de vis- en plantengroei uitgeroeid hebben, maar bovendien, en dit blijkt het ergste te zijn, in de zomermaanden bij zekere stromingen, bedorven geuren afgeven, die voor elke doorsnee-mens storend zijn, zodat beide genotsdervingen een schade aan aanlegger berokkenen;

Overwegende dat in de ogen van de aangestelde deskundige, deze schade gelijk staat met een minderwaarde door het eigendom ondergaan en die in een voorgaand geding geschat en aanvaard werd op basis van 30 %;

Dat de ten deze aangestelde deskundige van zijn kant evenwel deze minderwaarde op een bijzondere wijze berekent, met namelijk de uitgaven te ramen, die jaarlijks zouden moeten besteed worden om de aangeklaagde genotsdervingen ongedaan te maken;

Overwegende nochtans dat zulke wijze van berekening niet kan ingevolg worden, omdat zij in vele gevallen de werkelijke hinder of te hoog of te laag zal aangeven (bv. een waterloop, die geen reuk afgeeft, maar noch vis- noch plantengroei toelaat, of een zeer kleine gracht van een fabriek, die echter verpestende geuren afgeeft);

Dat het daarentegen past de genotsderving door aanlegger aangeklaagd enkel op zichzelf te schatten, rekening houdend met de gedwongen aanpassing van de hedendaagse burger aan allerlei ongemakken, die voorheen als onduidbaar beschouwd werden, doch die thans, met het oog op het algemeen welzijn en de technische vooruitgang, niet als zo storend meer aanzien worden en waardoor het vrije genot van elke zaak of goed zelfs noodgedwongen beperkt wordt;

Overwegende dat aldus het genot, dat aanlegger van het domein « Cleydael » over een 25-tal jaren had, niet meer in 1959 dezelfde onbeperkte genoegens kan bieden, wijl, zoals hoger aanvaard, zulkdanig genot thans gepaard zou gaan met overdreven financiële offers en onvermijdelijk bezwaard wordt met ongemakken, die aanlegger zelf blijkt ingezien te hebben, met zich daadwerkelijk te Brussel in een appartement te gaan vestigen;

Dat weliswaar als buitenverblijf het kwestig goed zijn eigen en beperkte voordelen blijft bieden, en aanlegger, wanneer het hem belieft, het recht heeft er zich op te houden en aanspraak te maken op dit genot dat hij redelijkerwijze in de laatste jaren verwachten mag, zonder dat derden hem daarin zouden storen; doch dat alleszins die stoornissen, die hij in huidig geding aanklaagt, ten eerste in de winter niet merkbaar zijn en zich, ten tweede niet de ganse zomer en ook niet de ganse dag doen aanvoelen, derwijze dat niet elke dag van het jaar gelijk mag gesteld worden met een dag van min-genot-schade;

Overwegende dat in alle billijkheid dan ook de schade door aanlegger geleden op 40.000 fr. per jaar mag geschat worden;

Overwegende dat, volgens de technische bevindingen van de deskundige en volgens zijn berekeningen, die de Rechtbank volledig bijtreedt, de aangeklaagde bezoedeling toe te schrijven is ten belope van :

0,112	aan de Schelde,
0,013	aan de gemeente Hemiksem,
0,092	aan de gemeente Wilrijk,
0,093	aan de gemeente Mortsel,
0,148	aan de gemeente Kontich,
0,469	aan de gemeente Edegem,
0,073	aan de gemeente Aartselaar;

Overwegende dat aanlegger slechts de genoemde gemeenten ter verantwoording heeft geroepen en dienvolgens het bezoedelings-coëfficiënt dat voor rekening is van de Scheldewaters dient afgetrokken van het totaal van de gevraagde schadevergoeding;

Dat derhalve aan aanlegger verschuldigd is vanaf 1 januari 1952, de gemeenten :

Wilrijk	jaarlijks 3.680 fr. of tot 31-12-1958: 25.760 fr.
Mortsel	jaarlijks 3.720 fr. of tot 31-12-1958: 26.040 fr.
Edegem	jaarlijks 18.760 fr. of tot 31-12-1958: 131.320 fr.
Kontich	jaarlijks 5.920 fr. of tot 31-12-1958: 41.440 fr.
Hemiksem	jaarlijks 520 fr. of tot 31-12-1958: 3.640 fr.
Aartselaar	jaarlijks 2.920 fr. of tot 31-12-1958: 20.440 fr.

248.640 fr.

Om deze redenen,

De Rechtbank, na erover beraadslaagd te hebben, Rechtdoende op tegenspraak, Alle andere of verdere besluiten verwerpende, Verklaart de ingestelde eis ontvankelijk en als volgt gegrond;

Veroordeelt de hiernavermelde gemeenten om aan aanlegger te betalen ten titel van schadevergoeding vanaf 1 januari 1952 tot op 31 december 1958 :

- 1) de gemeente Wilrijk de som van 25.760 fr.;
- 2) de gemeente Mortsel de som van 26.040 fr.;
- 3) de gemeente Edegem de som van 131.320 fr.;
- 4) de gemeente Kontich de som van 41.440 fr.;
- 5) de gemeente Hemiksem de som van 3.640 fr.;
- 6) de gemeente Aartselaar de som van 20.440 fr.;

al deze bedragen verhoogd met de gerechtelijke intresten vanaf 21 augustus 1957;

Veroordeelt ieder van de zes verweersters tot 1/6 van de kosten, met inbegrip van de kosten van kortgeding en deze van het deskundig verslag, doch op uitzondering van de registratie-rechten op de toegerekende bedragen, die voor ieder van de verwezenen ten hunnen exclusieve laste zijn;

Verleent akte aan aanlegger van zijn voorbehoud opzichts alle hoegenaamde schade, die later zou blijken;

Geeft akte aan de gemeente Kontich van haar schatting van het geding op meer dan 25.000 fr. tegenover elke partij, enkel en alleen om te voldoen aan de wetten op de bevoegdheid en de aanleg.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

4e Kamer. — 22 januari 1958.

Voorzitter : M.G. de Chaffoy de Courcelles.

O.M. : M.J. Van Leuven.

Advokaten : Mrs. Van Kerckhoven, J. Leclef en W. Moeremans (loco Fl. Bastaens).

Bouwvereenkomst. — Aansprakelijkheid van de aannemer. — Voorlopige aanvaarding. — Gebreken.

Een aannemer is verantwoordelijk voor de degelijke uitvoering der bouwwerken, en moet daarvoor de eigenaar in zijn rechten vrijwaren. Een eis in vrijwaring kan zowel in hoofdeis als bij incidentele vordering worden ingesteld.

Er is een voorlopige aanvaarding van werken, waardoor de eventuele zichtbare gebreken gedekt worden, in hoofde van de eigenaar wanneer deze het gebouw verkoopt, en in hoofde van de koper, wanneer deze het gebouw betreft. Door deze voorlopige aanvaarding worden evenwel de verborgen gebreken niet gedekt.

Bedeer en De Hondt t./ Van Giel en Aerenhouts.

Overwegende dat bij dagvaarding de dato 4 februari 1957 de consoorten Bedeer en De Hondt, Van Giel gedagvaard hebben in betaling van een som van 35.000 fr. bedrag dat verweerder Van Giel hun nog verschuldigd was wegens de bouw van een huis gelegen te Deurne, dat zij ook bij hetzelfde exploit L. Aerenhouts lieten dagvaarden, die als aannemer was opgetreden;

Overwegende dat hij bij dagvaarding van 9 februari 1957 aannemer Aerenhouts, de consoorten Bedeer en De Hondt dagvaardde in betaling van een som van 56.725,- fr. wegens de bouw van hetzelfde huis;

Overwegende dat de consoorten J. Bedeer en De Hondt op 6 mei 1957 Van Giel lieten dagvaarden om tussen te komen in het geding tegen hen ingeleid door aannemer Aerenhouts door het exploit van 9 februari 1957;

Overwegende dat de eisen dezelfde betwisting tot voorwerp hebben en dezelfde partijen erin betrokken zijn; dat het dienvolgens gepast voorkomt de zaken ingeschreven onder den nummers 63.132 - 63.147 en 64.146 als verknocht samen te voegen;

Overwegende dat aanleggers in het jaar 1956 en ingevolge overeenkomst van 25 februari 1956 doch aannemer Aerenhouts twee burgershuizen, gelegen te Deurne aan de Janssenslaan lieten bouwen; dat zij een dezer huizen aan eerste verweerder verkochten;

Overwegende dat na immorastelling aanleggers eerste verweerder lieten dagvaarden in betaling van een saldo van fr. 35.000,-; dat eerste verweerder, tot staving van zijn weigering dit bedrag te vereffenen, opwerpt dat de bouw slecht afgewerkt zou zijn en gebreken zou vertonen;

Overwegende dat de consoorten J. Bedeer en De Hondt als verkopers van het huis opgetreden zijn; dat zij als verkopers en voormalige eigenaars wel verantwoordelijk kunnen gesteld voor de aard en de uitvoering der bouwwerken; dat aannemer Aerenhouts gehouden is aanleggers in hun rechten te vrijwaren; dat hij als aannemer verantwoordelijk is voor de degelijke uitvoering der bouwwerken;

dat een eis in vrijwaring zowel in hoofdeis als bij incidentele vordering kan ingesteld worden;

Overwegende nochtans dat door de verkoop van het huis aan Van Giel door aanleggers en het betrekken van hetzelfde doch voornoemde er minstens een voorlopige aanvaarding van het werk heeft plaatsgevonden waardoor de eventuele zichtbare gebreken van het bouwwerk gedekt zijn (cf. Delvaux, *Traité Juridique des Bâtisseurs*, T 11 p. 487);

dat weliswaar deze voorlopige aanvaarding der werken de eventuele verborgen gebreken niet dekt;

Overwegende dat de rechtbank nochtans niet over de voldoende gegevens beschikt om definitief uitspraak ten gronde te doen; dat de aanstelling van een deskundige met de hiernabepaalde zending als onontbeerlijk voorkomt;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Gehoord het eensluitend advies van de Heer J. Van Leuven, Eerste Substituut Procureur des Konings, gegeven in de Nederlandse taal, ter openbare zitting van 8 januari 1958;

Voegt samen de zaken ingeschreven onder de nummers 61.131, 63.147 en 64.146 van de algemene rol als zijnde verknocht en verklaart de verschillende eisen en ook de tegeneis ontvankelijk;

Verleent akte aan Van Giel dat hij het geding in elk zijner delen en ten overstaan van elk der inzake zijnde partijen schat op 26.000,- fr. voor wat aanleg en bevoegdheid betreft;

En vocralear verder ten gronde te beslissen zowel betreffende de hoofdeisen als betreffende de tegeneis;

Stelt aan als deskundige, dhr architect Marc De Vooght, wonende te Antwerpen, Harmoniestraat, nr 142, onder voorbehoud van alle wederzijdse rechten van partijen, met als opdracht aan de deskundige, na partijen gehoord te hebben in een omstandig beredeneerd, schriftelijk en te dezer Griffie neder te leggen verslag, waarvan de handtekening zal vooraf gegaan worden van de eed zoals deze in artikel 317 van het Wetboek

van Burgerlijke Rechtspleging (K.B. van 30 maart 1936) wordt vermeld : « de bouwwerken te bezichtigen en te beschrijven, na te gaan of deze al dan niet met verborgen gebreken behept zijn en eventueel het bedrag van de schade hierdoor ontstaan te ramen, zijn advies uit te brengen betreffende de eventuele niet of slecht uitgevoerde werken er de schade en herstellingskosten van te ramen. Verder alle nuttige en ter zake dienende vragen door partijen te stellen te beantwoorden » ;

Behoudt de kosten voor.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 2 april 1959.

Voorzitter : M. Saverijs.

Rechters : M.M. Van Nuffel en d'Udekem d'Acoz.

Referendaris : M. Van Hauwermeiren.

Advocaten : Mrs. Storme, Vande Velde-Winant en Belpaire.

Faillissement. — In hoeverre is het ereloon van een deskundige bevoorrecht ?

De deskundige, die bewijst, dat door zijn tussenkomst vermogensbestanddelen van de boedel, waaronder schuldvorderingen, werden bewaard, kan aanspraak maken op de bevoorrechtiging van zijn ereloon voor wat deze bestanddelen betreft.

Dit voorrecht (art. 20, 4° Hypotheekwet) moet in beperkte zin worden uitgelegd. Het kan alleen worden toegekend voor het behouden van bestaande en wel bepaalde activa, niet voor « meerwaarden ».

Cliquet t. Mrs. Van de Velde-Winant en Belpaire g.q.
(faillissement P.V.B.A. Mainil en Kinderen)

Gezien de verklaring van schuldvordering door de eiser ingediend en strekkende tot het opnemen in het bevoorrecht passief van het faillissement van de vennootschap Mainil & Kinderen, van 140.000 frank voor saldo van het loon van de heer Cliquet als deskundige;

Overwegende dat de curatoren het voorrecht betwisten;

dat zij doen opmerken dat het niet bewezen is dat de eiser door zijn prestaties « een bepaald tegoed aan de massa heeft behouden » ;

Overwegende dat de eiser om de inschrijving te vorderen in het bevoorrecht passief, op art. 20, 4° van de Hypotheekwet steunt en subsidiarlijk op art. 23, 1° van de wet op de zeevaart;

Overwegende dat, wat betreft art. 20, 4° van de Hypotheekwet de eiser weliswaar vooral in zijn besluiten uiteenzet hoe hij verbeteringen heeft gebracht aan de inrichting Mainil en meerwaarde in het patrimonium heeft bekomen; dat hij echter ook voorhoudt dat hij wel een bepaald tegoed aan de massa heeft behouden, en nog : dat zonder zijn tussenkomst de zaak en het actief geheel of ten dele voor de schuldeisers zou verloren zijn gegaan; dat de waarborg der schuldeisers, zijnde schuldvorderingen, materiaal, contracten en andere wel bepaalde activa zouden verdwenen zijn;

Overwegende dat het voorrecht ook verbonden is aan schuldvorderingen die dank zij de tussenkomst van die deskundige bewaard gebleven (H. Verbreking, 5 februari 1880, Pas. 1880, I, 67) (L. Fredericq, Traité T. VII, blz. 581);

Overwegende dat indien een deskundige bewijst dat

zijn bemoeiingen activa en onder meer schuldvorderingen hebben bewaard, het voorrecht van die deskundige nopens zijn ereloon op deze bestanddelen van het actief mag uitgeoefend worden (L. Fredericq, *ibid.*, blz. 5082; H.R. Gent 23-11-1939, Jur. Comm. Fl. 1939, n° 5953);

Overwegende dat de eiser onder meer inroept :

dat zonder zijn tussenkomst sommige in aanbouw zijnde schepen nooit zouden klaargekomen zijn;

dat hij vooreerst als voorbeeld aanhaalt het schip « Emca II », dat op de vooravond van het faillissement klaar was om uit te varen, wat nooit had kunnen verwezenlijkt worden zonder de herinrichting der zaak door zijn toedoen;

dat hetzelfde moet gezegd worden van de andere schepen op de werf; dat zulks niet geloofwaardig wordt door de curatoren die bekennen « dat het echt schijnt te zijn dat de tussenkomst van de producent met het oog op de reorganisatie een verbetering heeft gebracht aan de zaak » en die het bedrag zelf van het ereloon niet betwisten en dus zodoende uitdrukkelijk de waarde en het nut der prestaties bekennen;

Overwegende dat het feit dat het faillissement toch ten slotte werd uitgesproken niet betekent dat er geen elementen van de zaak door haar voortzetting en het afwerken van schepen behouden werden;

Overwegende dat volgens de heer Cliquet bij gebrek aan het in leven houden der zaak tijdens de maanden der reorganisatie door de eiser ondernomen alle schuldvorderingen tegenover de eigenaars van schepen, en ook de gelden als voorschot door cliënten betaald (o.m. de stortingen van Karremans, die betaald had voor de levering van vier schepen Emca) volgens de eiser zouden verloren geweest zijn, en intengendeel vervangen geweest zijn door schadeloosstellingen ten bate van de eigenaars der schepen; dat hij doet opmerken dat het te danken is aan het behouden der contracten dat de uitbating thans kan voortgezet worden en dat de voorschotten in de kas gebleven zijn;

Overwegende dat hij beweert dat het dus in werkelijkheid niet gaat om « meerwaarden » maar om behoud van wel bepaalde activa in het patrimonium van de gefailleerde;

Overwegende dat er dient nagegaan op welke bepaalde « bewaarde activa » (lichamelijke en onlichamelijke) de eiser zijn voorrecht mag uitoefenen, daar de wet op de voorrechten in enge zin dient toegepast;

Overwegende dat deze elementen volgens eiser zouden sprouiten uit de niet betwiste aanduidingen van zijn eerste besluiten, zijn mondelinge besluiten ter zitting en zijn aanvullende (medegedeelde) nota, waarop de curatoren niet hebben geantwoord;

Overwegende dat deze elementen volgens de heer Cliquet de volgende zouden zijn :

a) Gelden : het staat vast (zegt de heer Cliquet) dat tussen begin september 1958 tot december 1958 zijn tussenkomst voor gevolg heeft gehad dat de voorafbetalingen door de heer Karremans gedaan, van ongeveer 9.200.000 frank (som door de curatoren niet betwist) door toedoen van de heer Cliquet niet teruggevorderd werden, minstens voor een bedrag van 450.000 frank (cijfer door hem vooruitgezet);

b) Contracten : de heer Cliquet zegt ook : het staat vast dat de contracten niet moesten verbroken worden, namelijk met de genaamde Pauwels, en dat het behoud van alle contracten die vóór september 1958 waren aangegeven, ook het behoud van de daaruit voortspruitende schuldvorderingen betekent;

c) Schuldvorderingen : De eiser heeft uitgelegd dat tijdens de vier maanden einde 1958, periode van zijn tussenkomst, voor een gezamenlijk bedrag van

1.745.218 frank betaald werd door de klanten, wgens de inmiddels verder afgewerkte schepen, met andere woorden: de bestaande schuldvorderingen werden behouden en omgezet in geld; wat het geval niet ware geweest hadde de eiser de vennootschap door zijn optreden niet in leven gehouden;

De tussenkomsst van de eiser zou ongeveer 15% van die schuldvorderingen behouden hebben;

Overwegende dat niet betwist wordt dat sedert het optreden van eiser de schuldeisers De Backer, Van Laken, Tas, Daes-Poelman, Verbeke en Janssens voor 1.745.219 frank betalingen hebben gedaan, wat niet zou gebeurd zijn ware de vennootschap in faillissement verklaard geweest in october 1958, zo zegt de heer Cliquet;

Overwegende echter dat de aard der beweringen van de heer Cliquet in verband met deze activa niet grondig genoeg beschreven wordt in zijn besluiten; dat hij echter in zijn nota verklaart: « desbetreffend herneemt eiser zijn subsidiaire vraag van zijn eerste besluiten en aan de rand van deze bescheiden e.a. desnoods aan de hand van een deskundig onderzoek, de behouden elementen van het patrimonium precies te omschrijven;

Overwegende dat, hunnerzijds, de curatoren de bovengemelde argumenten van de heer Cliquet niet hebben beantwoord, zodat de Rechtbank onvolledig ingelicht is nopens hun gegrondheid;

Om deze redenen:

de Rechtbank,

Alvorens recht te spreken;

Benoemt als deskundige de heer Plum Roger, Oude Houtlei, 4, Gent, met als opdracht:

Zijn beredeneerd advies te geven nopens de kwestie of de heer Cliquet door zijn tussenkomsst en prestaties wel bepaalde en bestaande activa in het patrimonium heeft behouden, en namelijk: geld in speciën, (voorschotten), contracten, schuldvorderingen, volgens hierbovenvermelde beweringen van de heer Cliquet;

Te zeggen of die activa door de curatoren in het patrimonium van de zaak Mainil en Kinderen teruggevonden werden en of zij, bij gebrek aan de prestaties van eiser, uit dit patrimonium zouden verdwenen zijn vóór het faillissement;

In welke mate die activa werden behouden en die juiste « bewaarde » elementen van het actief aan te duiden, waarop het voorrecht zou kunnen uitgeoefend worden; rekening houdende met het principe dat het voorrecht wgens bewaring van welbepaalde activa (artikel 20, 4° van de Hypotheekwet) in enge zin dient toegepast; dat het voorrecht niet kan toegekend worden voor meerwaarden bij het actief aangebracht, doch alleen voor het behouden van bestaande en wél bepaalde activa;

De vragen der partijen dienaangaande te beantwoorden, enz.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 18 juni 1959.

Voorzitter: M. Saverijs.

Rechters: M.M. Aelterman en d'Udekem d'Acoz

Referendaris: M. Van Hauwermeiren.

Advocaten: Mrs. Hubené en Van de Velde-Winant.

**Faillissement. -- Erelonen van advocaat en notaris.
— Begrip bevoorrechte gerechtskosten.**

Erelonen van de advocaat voor de behandeling van burgerlijke of handelszaken van de gefailleerde zijn niet bevoorrecht.

Onder bevoorrechte gerechtskosten dienen te worden verstaan die voor de boedel « nuttig » zijn geweest, derhalve niet alleen de voor de vereffening of de voor de tegeldemaking van het actief gedane uitgaven, maar ook de kosten gemaakt voor het behoud of de bewaring van het actief, of die welke voor de boedel enig voordeel hebben opgeleverd. In casu zijn de honoraria van de notaris en de door hem gedane verschotten, zoals registratierechten in verband met het verlijden van een akte van kredietopening, gepaard met een inschrijving van hypotheek op de goederen van de gefailleerde, niet als bevoorrechte gerechtskosten in de zin van de wet van 16 december 1851 aan te merken.

Mrs Coens en Dael t./Mrs. Van de Velde-Winant en Belpaire g.g. (faillissement P.V.B.A. Mainil en Kinderen).

Schuldvordering van de heer Coens:

Overwegende dat de heer Coens Jean, advocaat te Antwerpen, een verklaring van schuldvordering nedergelegd heeft strekkende tot het opnemen van 11.500 fr. in het bevoorrecht passief van het faillissement van de P.V.B.A. I. Mainil & Kinderen te Ledeberg;

Overwegende dat de heer Coens ter zitting niet is verschenen, geen gevolg gegeven heeft op de vragen van de curator dd. 19-3-1959 strekkende tot het bekomen van uitleggingen nopens het gevorderde voorrecht, en verklaard heeft « zich naar de wijsheid van de rechtbank te gedragen »;

Overwegende dat de advocaat die zijn hulp biedt aan zijn cliënt de rechten van deze laatste niet « bewaart » in de zin van de wet; dat zijn ereloon niet bevoorrecht is (tenzij in strafzaken); zie A.P.R. De Rijcke René: voorrechten blz. 30 « zijn niet bevoorrecht: het ereloon van de advocaat die burgerlijke of handelszaken (hier in zake het geval) van de schuldenaar behandeld heeft »; zie ook Répertoire Pratique du Droit belge: Privil. mobiliers T. X nr 11, blz. 291: « l'avocat qui prête son concours à un client ne « conserve » pas les droits de celui-ci, mais se contente de les faire valoir. Ses honoraires ne sont pas privilégiés »; H.R. Luik 31-1-1924 Jur. Liège 126; Bruxelles 27-1-1903 B.J. 293 - J.T. 432 p. 502; R.P.D.B. « Avocat » n° 146: « la créance d'honoraires de l'avocat peut-elle être rangée parmi les frais faits pour la conservation de la chose? - Loi du 16 déc. 1851 art. 20, 4°; Cette question doit être résolue négativement, les privilèges étant de stricte interprétation »; (zie ook Pandectes Belges. Priv. sur meubles et immeubles n° 57 en volgende);

Overwegende dat in zake niets toelaat te zeggen dat de schuldvordering van de eiser onder een der bevoorrechte gevallen door de wet voorzien, kan gerangschikt worden;

Schuldvordering van de heer Dael :

Overwegende dat de heer Notaris Dael zijn opname in het bevoorrecht passief van het faillissement der P.V.B.A. Mainil en Kinderen heeft gevraagd, voor een schuldvordering van 24.400 frank, wegens onkosten en ereloon aan eiser verschuldigd voor het verlijden van een akte van kredietopening dd. 6 januari 1958 bij de N.V. Bank van Brussel (Krediet van 2.000.000 frank);

Overwegende dat in dit beding 10.040 frank registratiekosten begrepen zijn door de eiser voorgeschoten;

Overwegende dat de curatoren de gegrondheid van het voorrecht betwisten en hiertoe aanvoeren dat die kosten het actief niet hebben « bewaard » in de zin van de wet;

Overwegende echter dat de vordering gesteund is op art. 17-19, 1° en 21 van de wet van 16 december 1851 ttz. : « kosten gelijk te stellen met gerechtskosten »;

Overwegende dat de rechtspraak verdeeld is nopens de draagwijdte van de uitdrukking « gerechtskosten »;

dat er onder meer gevonnist werd dat de schuldvordering van de notaris wegens ereloon en het voorschieten van de registratiekosten ter gelegenheid van het verlijden van een oprichtingsakte van een P.V.B.A. niet bevoorrecht is, « daar deze kosten immers voordeel geboden hebben voor de vennoten en derden, maar in principe niet voor de schuldeisers » (H. R. Brussel 13-11-1954; Rev. Prat. Sociétés 191 met noot — J.C. Brux. 1955 - blz. 91 — zie ook « Voorrechten » R. Derijcke A.P.R. nr 21);

Overwegende dat de bewoordingen van dit advies in zichzelf de grondregel inhoudt waarin het criterium van het voorrecht te zoeken is, te weten : het « gemeenschappelijk nut »; d.w.z. het nut door al de schuldeisers in de kwestieuze daad geput; « L'utilité commune est la mesure du privilège » (L. Fredericq T. VII nr 369);

Overwegende dat in strijd met sommige argumenten door de curatoren vooropgezet er nergens gezegd wordt dat uit « gerechtskosten » alleen zou moeten verstaan worden : de kosten die nodig waren voor de vereffening of te geldemaking van het actief;

Overwegende dat integendeel door « gerechtskosten » ook dient verstaan sommige kosten die nuttig waren voor het behoud der zaak, het bewaren van het actief; dat inderdaad de rechtspraak aanneemt dat aan de uitdrukking « frais de justice » vermeld in de wet van 16 december 1851 een brede opvatting dient gegeven; anders zou men niet verstaan hoe bv. registratierechten op sommige akten en overeenkomsten doorgaans als gerechtskosten aangezien worden (waar het geenszins gaat om likwidatie of tegeldemaking) (Pand. Belges V° Usages corporatifs des Notaires n° 2401 - Brussel 13-1-1932 P.A. 1932 - 69 Jur. Comm. Bruxelles 1931 - 424);

Overwegende aldus, in het licht van het criterium « algemeen nut ten bate van de schuldeisers », er dient onderzocht of de akte, ter gelegenheid van dewelke kosten en erelonen worden geëist, nuttig geweest is voor het behoud der zaak, het bewaren van het actief of voor de te geldemaking, of de schuldeisers die bestaan op het ogenblik van het uitspreken van het faillissement, d.w.z. de massa, er een voordeel hebben uit getrokken; of de notaris bv. gelden heeft voorgeschoten die anders door de massa hadden moeten uitgegeven worden, enz...;

Overwegende dat het gaat (volgens er kan afgeleid worden uit het dossier, want de kwestieuze akte wordt niet voorgelegd) om een kredietopening met inschrijving van hypotheek op de goederen van de schuldenares;

Overwegende dat zulks bezwaarlijk een daad van

vereffening of te geldemaking kan geheten worden; dat er ook niet kan beweerd worden dat het verlenen van een hypotheekinschrijving, die het afstaan van rechten veronderstelt, en op de onroerende goederen rechtstreeks weegt, een daad is die strekt tot het bewaren van goederen of rechten van de gefailleerde; dat ten slotte ook niet kan beweerd worden dat de schuldeisers van het faillissement om het even welk voordeel getrokken hebben uit het belasten van de onroerende goederen van de schuldenares, vermits hun daardoor een aanzienlijk deel van het actief onttrokken werd ten voordele van een derde schuldeiser, de Bank van Brussel; dat er zelfs niet kan gezegd worden dat de geleende gelden teruggevonden werden in de massa, noch dat die kredietopening toegelaten heeft aan de schuldenares verder te bestaan; dat er door de Rechtbank zelfs niet kan uitgemaakt worden wat er met die som van 2 miljoen, door de schuldenaren ontvangen op 6-1-1958, gebeurd is; dat er, in het kort, geen « nut » voor de massa uit de zozegde gerechtskosten gevonden werd;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Alle meerdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende;

A. Zegt voor recht dat de schuldvordering van de heer J. Coens dient opgenomen in het gewoon (en niet in het bevoorrecht) passief van het faillissement van de P.V.B.A. Mainil & Zonen voor een bedrag van 11.500 fr.;

B. Zegt voor recht dat de schuldvordering van de heer Notaris Ch. Dael in het gewoon passief van het faillissement der P.V.B.A. Mainil & Zonen dient opgenomen voor de som van 24.400 fr.;

Veroordeelt de heer Jean Coens en de heer Charles Dael elk tot de helft der gedingkosten;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad.

**RECHTBANK VAN KOOPHANDEL
TE ST. NIKLAAS**

1e Kamer — 19 augustus 1958.

Voorzitter : M. Blauwaert.

Rechters : M.M. Belpaire en Neirinckx.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaten : Mrs. Van Assche en Melis.

**Wegverkeer. — Aanrijding. — Verplichting van hem,
die een auto wil voorsteken.**

Hij, die een auto wil voorsteken moet zich vergewissen, dat die auto zelf op zijn rechterkant zal kunnen doorrijden en niet er toe verplicht zal zijn naar links te zwenken om een hindernis te ontwijken.

Lansu t/ Pieters en La Royale Belge

Overwegende dat de vordering tot de betaling strekt door verweerders van het bedrag van de schade berokkend aan de wagen van eiser, ten gevolge van een aanrijding die gebeurde te Beveren-Waas op 6 oktober 1957;

Overwegende dat partijen het eens zijn dat er op de rechterkant van de baan een auto stilstond;

dat Lansu gezegde stilstaande auto wilde voorbijsteken wanneer Pieters tegelijkertijd de wagen van Lansu wilde inhalen;

Overwegende dat de botsing haar oorzaak vindt in het feit dat beide partijen zich samen hebben begeven naar de linkerkant van de baan waarvan de helft trouwens niet breed genoeg was om de doorgang van twee wagens toe te laten;

Overwegende dat eiser het recht had de stilstaande wagen voorbij te rijden zonder eerste de auto van Pieters te moeten laten vóór gaan;

dat Pieters inderdaad over geen prioriteitsrecht beschikte om — hij de eerste — het stilstaande voertuig voorbij te rijden;

Overwegende dat hij die een auto wil voorbij steken, zich moet vergewissen dat die auto zelve op haar rechter kant zal kunnen voortrijden en niet verplicht zal worden naar links te zwenken om een hindernis te ontwijken;

dat bij toepassing van artikel 21/2 van het K.B. van 8 april 1954 en zoals R. Van Roye het schrijft (Le code de la circulation, nr 887) « ... de conducteur qui dépasse ne doit pas seulement... vérifier si la voie est libre à sa gauche, mais, devant lui, et même à droite, au delà du conducteur qu'il veut dépasser. Il doit en effet vérifier si le conducteur qui le précède ne va pas effectuer une manœuvre, et, par exemple, contourner un véhicule à l'arrêt ou un obstacle sur la chaussée. »;

Overwegende dat de schade als volgt kan worden beraamd :

Herstellingskosten : fl. 190,—

Drie dagen derving van het gebruik, zoals gevraagd in de dagvaarding : B. fr. 450,—

Overwegende dat het niet blijkt dat verweerders uitgenodigd werden een tegensprekelijke vaststelling van de schade bij te wonen;

dat het ook niet blijkt dat de herstelling langer dan drie dagen moest duren;

dat eiser derhalve onmiddellijk heeft kunnen doen overgaan tot de herstelling en slechts drie dagen chomage in rekening mag brengen;

Overwegende dat eiser niet gerechtigd is de sommen van 3 fl. en van 25 fr. in rekening te brengen in verband met autoritten waartoe zijn oproeping voor de Rechtbank van enkele Politie aanleiding heeft gegeven;

dat verweerders inderdaad niet kunnen aansprakelijk gesteld worden voor de missingen welke door de rechtsmachten zouden begaan worden ter gelegenheid van het instellen van openbare vorderingen;

Om deze redenen,

de Rechtbank, gelet op artikels 2 en 30 tot 42 van de wet van 15 juni 1935 die nageleefd werden,

Verklaart de vordering ontvankelijk en rechtdoende ten gronde, verwijst verweerders om aan eiser te betalen, de ene bij uitsluiting van de andere, de som van 450 Belgische franken, alsook de tegenwaarde in Belgische franken op de hoogste koers van de dag der betaling van 190 Hollandse gulden, dit met de wettelijke intresten in zake van koophandel vanaf 6 okt. 1957 tot de dagvaarding en met de gerechtelijke intresten sedertdien;

Wijst het meer gevorderde van de hand als niet gegrond;

Verwijst verweerders in de kosten van het geding.

BIBLIOGRAPHIE

Nederland

Baan D. de, Kosten van verwerving. Buitengewone lasten. Een alfabetisch geordend overzicht van wet en rechtspraak met praktische wenken, Amsterdam. F.E.D.

Poelje S.O. van, Hoe behoort, anders dan door annexatie, het bestuur van een stedelijke concentratie, die de grenzen van één gemeente te buiten gaat, wettelijk te worden geregeld. — Overdruk uit Handelingen der Nederlandse juristen-vereniging, 1959, Zwolle, W.E.J. Tjeenk Willink.

Schuttervater H. en J.E.A.M. van Dijk, Belastingbesparing. Voordrachten gehouden op de belastingconsulentendag 1959 georganiseerd door de Nederlandse federatie van belastingconsulenten, Amsterdam, F.E.D.

Spaanstra J., Afkoopsom en schadeloosstelling. Beschouwingen over art. 36 van het besluit inkomstenbelasting 1941. — Deventer E.E. Kluwer.

Frankrijk

Blondel Claude, Eléments de droit civil appliqué aux assurances. — L'Assurance française.

Catalano N. et Naudin P., Traité de Rome I, — Jupiter.

Catalano N. et Naudin P., Traité de Rome II, — Jupiter.

Cator et Roumagnac, Précis de droit commercial et notions de procédure civile. — Foucher.

Gabolde Ch., Traité pratique de la procédure administrative contentieuse. — Dalloz.

Jauffret A., Manuel de droit commercial. — Libr. Générale de Droit et de Jurisprudence, 8e éd.

Lachange L., Le Droit et les droits de l'homme. Presses Universitaires de France.

Lassègue P., Gestion de l'entreprise et comptabilité, — Dalloz.

Luçhaire François, Droit d'Outre-mer, Presses Universitaires de France.

Rivéro Jean, Droit administratif. — Dalloz.

Rolland de Ravel R., Les Sociétés d'investissement. — Sirey.

Rouast A. et Durand P., Sécurité sociale, 2e éd. — Dalloz.

Roussellet et Patin, Droit pénal spécial de F. Goyet, Mise à jour 1959. — Sirey.

Timbal P.C., Droit romain et ancien droit français. — Dalloz.

Trotabas L., Institutions financières. — Dalloz 3e éd.

Voulet J., Obtention, exploitation et défense des brevets d'invention. — J. Delmas.

Engeland

Burton R. C. C., Bankruptcy Law in New Zealand. — Sweet & M.

Fawcette M., Questions and Answers on Civil Procedure. — Sweet & M.

Giardini G. I., The Parole Process. — Blackwell Sci.

Grierson F., Famous French Crimes. — Muller.

Keeton G. W., Trial for Treason. — Macdonald.

Khergamvala J. S., The Indian Negotiable Instruments Act. — Tripathi : Sweet & M.

Lumley W. G., Public Health : 3rd Cum. Suppl. K. T. Watson. — Butterworth.

Meyerowitz D., Law and Practice of Administration

- of Estates and Estate Duty and Donations Tax in South Africa : Suppt. — Juta : Sweet & M.
- Milton F.*, In some Authority : The English Magistracy. — Pall Mall P.
- Mulla, Sir D.*, The Indian Sale of Goods Act and the Indian Partnership Act. — Tripathi : Sweet & M.
- Nowell D. G.*, Questions and Answers on Roman Law. — Sweet & M.
- Patel S. R.*, Recognition in the Law of Nations. — India : Sweet & M.
- Pollock E.*, County Court Notebook. — Solicitors' Law.
- Prideaux F.*, Conveyancing Forms and Precedents. — Stevens & Sons & Solicitors' Law.
- Stewart M.*, Modern Forms of Government. — Allen
- Vinogradoff Sir P.*, Common Sense in Law. — Oxf. U.P.
- Walder H.*, Drive Structure and Criminality : Criminobiologic Investigation. — Blackwell Sci.
- Walker D. M.*, The Scottish Legal System. — W.Green.

Zwitzerland

- Al-Jassim, Hammoudi*, Des modifications à apporter aux dispositions du Code pénal irakien sur la fixation de la peine. Etude comparative. Genève, Droz, Paris, Minard, 1959.
- Bridel Marcel*, Précis de droit constitutionnel et public suisse. (Cours professé à l'Université de Lausanne). — Lausanne, Payot.
- Dobler Alois*, Der völkerrechtliche Schutz des Kindes. — Winterthur, Keller, 1959.
- Hegg Hans-Rudolf*, Der Rückfall im schweizerischen Strafgesetzbuch. — Winterthur, Keller 1959.
- Held Hans-Jörg*, Die Markenlizenz sowie Beziehungen zu der Uebertragbarkeit der Marke. — Winterthur, Keller, 1958.
- Krähebühl Hans*, Die Kassation von Amtes wegen nach Artikel 90 der bernischen Zivilprozessordnung. — Winterthur, Keller, 1959.
- Kuoni Andreas*, Das Enteignungsrecht des Kantons Graubünden. — Winterthur, Keller, 1959.
- Polak, Karl*, Arthur Baumgarten, (Zum Geburtstag dargebracht von der Sektion für Staats- und Rechtsprechung. — Winterthur, Keller, 1959.
- Ramstein Kurt*, Die Abgrenzung zwischen öffentlichem und privatem Recht im Lichte der bundesgerichtlichen Rechtsprechung. — Winterthur, Keller, 1959.
- Die *Rechtsquellen* des Kantons Bern (Les sources du droit du canton de Berne). — Aurau, Saurländer.
- Reinhard Hans*, Der Marktkauf in den schweizerischen Stadtrechten des Mittelalters. — Aurau, Saurländer, 1959.
- Retzbach Anton*, Das Recht der katholischen Kirche nach dem Codex juris canonici. Für die Praxis bearb., verb. und vermehrte Aufl. hrg. von Franz Vette, Basel, Freiburg, Wien, Herder, 1959.
- Santschi Alfred*, Die Berufspflichten des bernischen Notaris. — Winterthur, Keller, 1959.
- Stirnimann Joseph*, Die Stellung des Laien im Recht der Kirche. — Luzern, Rüber.
- Vannod Alex.*, Fragen des internationalen Enteignungs- und Konfiskationsrechts (insbesondere nach schweizerischer Praxis). — Zürich, Polygr. Verlag, 1959.

Oostenrijk

- Fasching Hans Walter*, Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen. — Wien, Manz, 1959.
- Hans Josef*, Wegweiser durch Österreichs Bundesgesetzgebung 1945 - 1959. — Klagenfurt Ausstellungsstr, Hans, 1959.

- Gehrmann Viktor*, Allgemeine Sozialversicherung, AS VG mit erl. Bemerkungen, Hrsg. v. Viktor Gehrmann, Artut Rudolph, Hellmut Teschner Loseblattausg. Erg. - Lfg. — Wien, Manz, 1959.
- Ringhofer Kurt*, Die österreichischen Verwaltungsfahrgesetze und ihre wichtigsten, Durchführungsbestimmungen. Mit Verweisungen auf zuhängende Stellen u. anderweitige einschläg. Vorschriften sowie einem ausführl. Schlagwortverz. Auf Grund d.v. Wilfried Kirsch verf. Ausg. Hrsg. v. Kurt Ringhofer, neubearb. Aufl. Erg. H. — Wien, Manz, 1956.
- Schönherr Fritz*, Wettbewerbsrecht, Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb samt Durchführungsverordnungen, Zugabengesetz, Rabatt, Völlig umgearb., u. erg. Aufl. — Wien, Manz, 1959.
- Verdross Alfred*, Völkerrecht, Von Alfred Verdross unter Mitarb. v. Karl Zemanek, neubearb., u. erw. Aufl. — Wien, Springer 1959.

Duitsland

- Baumbach Adolf*, Wechselgesetz und Scheckgesetz mit Nebengesetzen. Fortgef. von Wolfgang Hefermehl, neubearb. Aufl. — München u. Berlin, Beck, 1959.
- Endemann Wolfgang*, Der Begriff der delegatio im klassischen römischen Recht. — Marburg, Elwert 1959.
- Erder Georg u. Hans Kruse*, Deutsches Atomenergie-recht. Ergänzbares Sammlungs geltender Vorschriften auf d. Gebiet d. Atomenergie Dt. Landesrecht u. Euratomrecht. — Göttingen, Schwartz, 1959.
- Geilke Georges*, Das polnische Justizwesen 1944-1957. (Zur neuesten Entwicklung auf d. Gebiete d. Gerichtswesens in Polen unter bes. Berücks. d. Auswirkungen d. Oktoberereignisse d. Jahres 1956). — Hamburg Landwehr, Selbstverl., 1958.
- Grützner Heinrich*, Internationaler Rechtshilfeverkehr in Strafsachen. Die f.d. Rechtsbeziehungen d. Bundesrepublik Deutschland mit d. Ausland in Strafsachen massgeblichen Bestimmungen. — Hamburg, Berlin, Bonn; v. Decker, 1959.
- Huhs, Heinz*, Die Vertretung der Gemeinde bei Rechtsgeschäften und Prozessen. — Stuttgart u. Hannover, Boorberg 1959.
- Langeliüddecke Albrecht*, Gerichtliche Psychiatrie, vollst. neubearb. Aufl. — Berlin, de Gruyter, 1959.
- Larenz Karl*, Lehrbuch des Schuldrechts. — München, u. Berlin, Beck, 1959.
- Klein Friedrich*, Grundgesetz und unmittelbarer Wechsel vom Mitglied der Bundesregierung zum Bundespräsidenten, Insbes. Amtsverlust d. Bundeskanzlers infolge Annahme d. Wahl zum Bundespräsidenten?. — Köln, Pahl-Rugenstein 1959.
- Knoche Hermann*, Der Polizeibeamte im Dienst, Die wichtigsten gesetzl. Bestimmungen, 3. Aufl. — Lübeck, Verl. f. Polizeil, 1959.
- Meitz Waldemar*, Allgemeines Polizeirecht in Theorie und polizeilicher Praxis. — Lübeck, Verl. f. Polizeil 1959.
- Revermann Klaus*, Die sturenweise Durchrechnung des Verfassungssystems der Weimarer Republik in den Jahren 1930 bis 1933. Eine staatsrechtl. u. historisch-polit. Analyse. — Münster /Westf. Aschen-dorff 1959.
- Schmelcher Adolf*, Kirchliches Friedhofs- und Begräbnisrecht unter besonderer Berücksichtigung des staatlichen Rechts. Im Auftr. d. Klerusverbandes. — München, 1959. Klerusblatt jr.

BALIELEVEN

TWEE VIERINGEN

Mr. Edmond Van Dieren.

Wie zou geloven dat Mr. Edmond Van Dieren reeds 80 jaar oud geworden is? Hij ziet er inderdaad nog steeds even jeugdig en fris uit als 30 jaar geleden. Toch is deze heuglijke verjaardag door de vrienden van de jubilaris op zondag, 13 dezer, te Brussel op grootse wijze gevierd geworden.

In een restaurant van de stad, waren meer dan 250 deelnemers bijeengekomen aan een banket, waarbij talrijke aanwezigen de verschillende facetten belichten van het zo actief en bewogen leven van de jubilaris.

Mr. Edmond Van Dieren heeft zich immers op talrijke terreinen uiterst verdienstelijk gemaakt en steeds is de strijd voor de Vlaamse rechten het hoofddoel geweest van zijn bekommernissen. Hij heeft met nimmer falende moed voor de Vlaamse beweging gevochten in het studentenleven, in de strijd voor de ver Vlaamsing der universiteit van Gent, in de taalgrensactie, in het nationalisme als lid van de Senaat, aan de balie, waar zovelen die te lijden hadden voor hun Vlaamse overtuiging nooit tevergeefs op hem beroep deden voor hun verdediging.

Mr. Edmond Van Dieren speelde ook in de vóór-oorlogse periode een belangrijke rol in de Bond der Vlaamse Rechtsgeleerden en was regelmatig debater op de Vlaams rechtskundige congressen.

Als advocaat aan de Brusselse balie is hij een markante persoonlijkheid, die, begaafd met een grote welsprekendheid en gedreven door een warm enthousiasme, de zaken die hem worden toevertrouwd met hand en tand verdedigt. Zijn verdiensten als advocaat werden op voortreffelijke wijze belicht door zijn confrater Mr. Cursters.

Na de vele spreekbeurten kwam Mr. Edmond Van Dieren zelf aan het woord, die in ontroerde termen dankte voor de viering en er op wees hoe heel zijn leven steeds in het teken gestaan heeft zijner liefde voor zijn taal en zijn volk.

Het was een plechtige hulde aan een confrater waaraan de Vlaamse beweging veel te danken heeft, hulde waarbij het Rechtskundig Weekblad zich van harte aansluit, met de wens dat hij nog lang de gelegenheid moge hebben te dienen in de strijd voor Vlaanderens grootheid.

Stafhouder Theo Collignon.

Op 12 december ll. is te Luik onder grote confraterne belangstelling het vijftigjarig beroepsjubileum gevierd van Stafhouder Theo Collignon. Het Rechtskundig Weekblad sluit zich van harte bij deze viering aan en wenst de jubilaris oprecht geluk.

Stafhouder Collignon is inderdaad een Luiker Waal waarmede de Vlaamse confraters steeds de allerbeste betrekkingen hebben onderhouden en wien ze een oprechte sympathie toedragen.

In het Luikse is Stafhouder Collignon een van de meest vooraanstaande advocaten die zich vooral heeft gespecialiseerd op het gebied van het strafrecht en die reeds meer dan 250 assisenzaken pleitte, waarin hij verbluffende resultaten behaalde. Hij is een auteur

die verschillende belangrijke werken publiceerde, waarvan wij slechts willen vermelden zijn bekende « Initiation à la pratique du barreau », « La citation directe de la partie lésée devant les tribunaux de répression » en samen met Mr. Raoul Van de Made « Commentaire doctrinal et jurisprudentiel de la loi de défense sociale à l'égard des anormaux et des délinquants d'habitude ». Hij schreef daarbuiten nog een hele reeks studiën in binnen- en buitenlandse tijdschriften. Als voordrachtgever is zijn reputatie internationaal gevestigd.

Stafhouder Collignon heeft zich vooral verdienstelijk gemaakt tijdens zijn voorzitterschap van het Verbond der Belgische Advocaten aan hetwelk hij een opgang heeft bezorgd die vóór zijn tussenkomst niet te verwachten ware geweest.

Ook zijn Vlaamse vrienden wensen deze harde werker en vooraanstaande confrater nog lange en gelukkige jaren.

MEDEDELINGEN

Taalcursussen voor het personeel der griffie van de Rechtbank te Brussel.

Aan de leden van het personeel der griffie van de rechtbank te Brussel werd door de hoofdgriffier de hiernavolgende mededeling rondgezonden:

* * *

« Transmis à... en le priant de bien vouloir porter à la connaissance des membres du personnel sous sa direction, que M. le Procureur du Roi a l'intention d'instaurer au Palais de Justice un *Cours d'anglais filmé*.

« Ce cours serait éventuellement donné les mardis et vendredis de 17 à 18 h. et comporterait *soixante leçons*. Le coût de l'abonnement s'élèverait à *six cents francs*.

« Les greffiers et membres du personnel que cette proposition intéresse devraient se faire connaître pour le 24 novembre au plus tard, afin de pouvoir établir la liste à transmettre à M. le Procureur du Roi.

Le Greffier en Chef,

* * *

Het is ongetwijfeld lofwaardig dat de rechterlijke autoriteiten belangstelling betuigen voor het aanleren van vreemde talen door de leden van hun personeel en dat zij deze zo nuttige inspanningen ten eerste aanmoedigen.

Waar echter te Brussel de kennis van het Nederlands zowel bij de magistraten als bij de griffiers en het ondergeschikt personeel nog zoveel te wensen overlaat, zou men hebben kunnen verwachten dat de allereerste belangstelling van diezelfde autoriteiten zou gaan naar de bevordering der kennis van de Nederlandse taal. Het blijkt echter niet dat in die zin door hen enig initiatief genomen wordt en het komt ons in elk geval voor dat, hoe nuttig ook de kennis van de Engelse taal moge zijn voor de leden der Brusselse griffie, het zou behoren dat de rechterlijke overheden in de allereerste plaats maatregelen zouden nemen, — wanneer ze zich toch bekommeren om de taalkennis van hun personeel —, ter bevordering van de kennis van het Nederlands!

TIJDSCHRIFTEN

Politica, jrg. 1959 - n° 4 :

H. C. Nipperdey, Die Arbeitsgerichtsbarkeit in der Bundesrepublik Deutschland. — A. Mulier, De intellectuele arbeidsmarkt van de School voor politieke en sociale wetenschappen. — M. Wullaerts, De Belgische Vestigingswet. — J. Dhooghe, Enkele elementen voor een sociologische onderwijsplanning. — E. De Jonghe, Het Liberalisme van H. Spencer. — A. Prims, Instituten : Enkele beschouwingen over de structuur van het Belgisch ziekenhuiswezen.

De Gemeente, jrg. 1959 - n° 11 :

A. Tshibangu, Inrichting van een lokale autonomie in Kongo. — H. A. Brasz, Herziening van de gemeentewet in Nederland.

Nederlands Juristenblad, jrg. 1959 - n° 43 :

J. M. Van Bemmelen, Meningen van gedetineerden over de strafrechtspleging. — J. C. B. Hupkes, De aansprakelijkheid van de arbeider voor in zijn dienstbetrekking gemaakte fouten. — H. Landberg, Aansprakelijkheid voor fouten. — R. Crince Le Roy, Bezwaren tegen noodwacht-dienstzwang en noodwacht-dienst.

Advocatenblad, jrg. 1959 - n° 9 :

W. J. Slagter, De tijd van de advocaat en de tijd van een procedure. — E. Arendt, A propos de la fusion U.I.A. - I.B.A. — W. H. Ariens, Pro Deo. — D. Sanders, Bijeenkomsten der Noordelijke raden van toezicht. — J. Hollander, Een belangwekkend fiscaal arrest. — S. C. H. Nederburgh, Studiebijeenkomst van Fachanwälte für Steuerrecht te Düsseldorf. — D. J. Veegens, Wetenswaardigheden.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1959 - n° 4609 :

P. W. Kamphuisen, De kantharos van Stevensweert (III). — E. Van Lunteren, Zuidafrikaans erfrecht. — H. Drion, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Verbintenissenrecht (V).

Journal des Tribunaux, jrg. 1959 - n° 4257 :

A. Delvaux, Le bâtonnier Albert Devèze. — L. Van Bunnan, La vente avec primes.

Revue Pratique du Notariat Belge, jrg. 1959 - n° 2441 :

Watelet, Contrat de mariage et transcription. — Revue de la Jurisprudence belge.

Recueil Général de l'Enregistrement et du Notariat, jrg. 1959 - n° 20156 à 20165 :

Donation - Succession. — Enregistrement. — Taxe sur les locations de choses mobilières. — Taxes assimilées au timbre. — Taxe de transmission. — Taxe de facture sur les contrats d'entreprise.

Revue de Droit Intellectuel, jrg. 1959 - n° 11 :

F. Gaspar, Comment faire, en Belgique, des recherches parmi les marques déposées ?

Recueil Dalloz, jrg. 1959 - n° 41 :

Ch. Gabolde, Le défaut dans le contentieux administratif de la répression et ses conséquences.

CURIOSA

Incident ter zitting.

Plots wordt de rechter zichtbaar kwaad;
Ziedaar een jonge advocaat,
Die vurig aan het pleiten gaat,
Zelfs met gebalde vuisten slaat,
En — euvel, dat de rechtbank kwelt —
Hem nog niet eens werd voorgesteld.

De rechter, rood van teen tot top,
Sist, midden 't fel pleidooi : « Houd op,
» Wie zijt gij, die met woordenvloed,
» De rechtbank schokt en siddren doet... ?
» Ik stam reeds uit een ver verschiet,
» Maar, vreemdeling, ik ken U niet... »

Het incident is zwaar en erg...
De pleiter, rillend tot in 't merg,
Kijkt hoop- en hulploos om zich heen :
« Wie redt me uit die barenswèen... ? »

Een wijze waardige confrater,
Gewoon aan rechters en teater,
Die explikeert met stil getater,
Hoe 't eertijds was, en hoe het moet...

Ze gaan de rechtbank tegemoet.
« O wijze rechter, zegt hij zoet,
» Vergeet zijn jonge overmoed,
» 't Is een confrater, fel en vro,
» Zijn naam is zus, zijn titel zo.
» Denk aan Uw eigen jonge jaren,
» Men is zo nieuw en onervaren;
» Zijn doel was goed, de methode slecht;
» Vergeef hem, minnaar van het recht... »
De zondaar zelf, besluit met spijt :
« Zo is het werkelijk, majesteit... »

De rechter is grootmoedig, want,
Hij reikt hem zijn juristenhand;
« Uw zonden worden U vergeven,
» Zo gaan we weer in vrede leven... »

Dan krijgt de pleiter weer het woord,
Dat echter niemand meer bekoort.
De draad is weg, en ook de gloed;
Het sterk pleidooi wordt flauw en zoet.
Tenslotte roept hij, gans ontdaan,
De wijsheid van de rechtbank aan...

Na één minuut deliberatie,
— Betichte heeft meer schuld dan gratie —
Wordt reeds het wijs verdict geveld :
Zes maand gevang, zeer juist geteld...

Cliënt mediteert, achter slot en muur,
De mysteries van de procedure...